

yöre

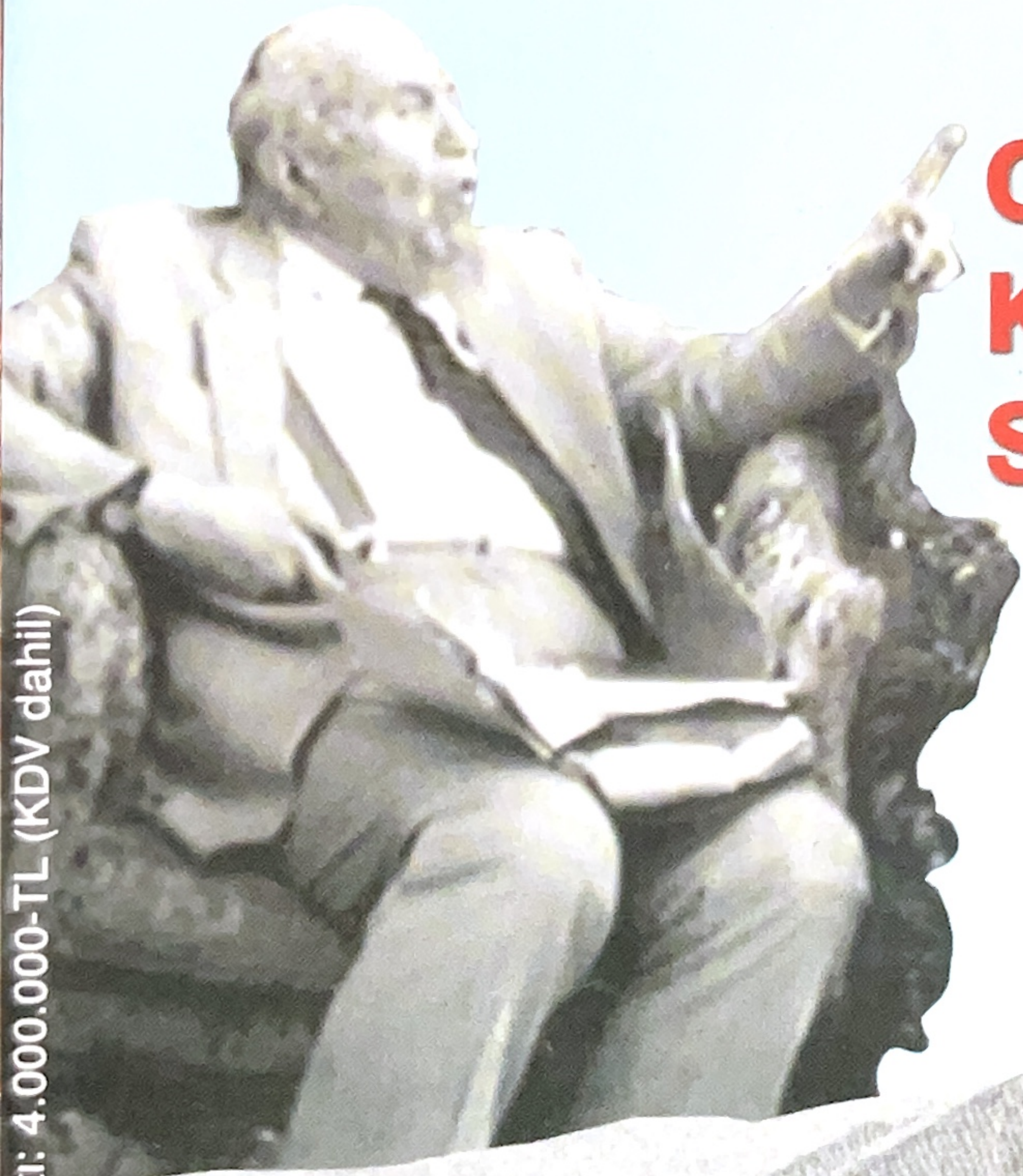
AYLIK KÜLTÜR DERGİSİ

SAYI: 43 Ekim 2003

ISSN 1302-7077

EDİRNE'DE SATILAN CAMİ ve MESCİTLER

CEMAL KUTAY'LA SÖYLEŞİ

Fiyatı: 4.000.000-TL (KDV dahil)

OLİN

Olin Mısır Yağı

Yüksek oranda faydalı çoklu doymamış yağ asidi içeren %100 saf, %100 hafif, %100 sağlıklı rafine-vinterize sıvı mısır yağı. Salatalar, sıcak yemekler ve özellikle kızartmalar için mükemmel seçim.

Olin Corn Oil

A 100% pure, 100% light, 100% healthy refined-winterised liquid corn oil with a high polyunsaturated fat content. Excellent choice for frying and also good for baking and salads.

**Sahibi ve Sorumlu
Yazı İşleri Müdürü**
Ayhan TUNCA

Genel Yayın Yönetmeni
Hüseyin AĞIRSEVEN

Görsel Yönetim
Tunç ÜÇER

Grafik ve Sayfa Tasarımı
Özgür NALBANT

Editör
Cumhur ÇAĞLARER

Yayın Koordinatörü
Cavit GÖÇMEN

Kırklareli Temsilcisi
Nazif KARAÇAM
Tel: 0.288.214 19 56

Baskı
ANKA Basım
100. Yıl Mat. Sit. No:38
Bağcılar - İSTANBUL

Yönetim Yeri
Talatpaşa Asfaltı
Ayşekadın Belediye Lojmanları
Girişi No:9 EDİRNE

ABONE KOŞULLARI
Yıllık : 35.000.000-TL
Resmi kurum ve
kuruluşlara :40.000.000-TL
6 Aylık : 20.000.000-TL
Yurtdışı : Yıllık 100 \$
Şehirdışı Abonelerden
8.000.000-TL Posta
ücreti alınır.

ABONELİK İÇİN
Abone bedelini PTT
128 00 26 No'lu Posta Çeki
hesabına Ayhan TUNCA adına
ve yurtdışı ödemeleri Edirne
İş Bankası 739 464 No'lu
hesaba yatırabilirsiniz

İLETİŞİM
ÖZGÜR Matbaacılık
Tel:0.284.214 60 04 Fax:214 06 60
EDİRNE HABER Gazetesi
Tel - Fax:0.284.213 61 14

Gsm : 0.542.283 23 82
e-mail : yoredergisi@hotmail.com

ARAŞTIRMA VE BELGELER DİZİSİ İLE GÜNCELLEŞME...

“Edirne’de Satılan Camiler ve Mescitler; ne zaman, nasıl, kime satıldılar?... Ve Bu Camilerden Son İzler” başlığı ile bu sayıda başlayan araştırmamız yaklaşık 100 camiyi kucaklamaktadır.

En az beş sayıya yayma yoluyla sürececek olan bu araştırma dizisi bir kitaplaşma adımı da sayılabilir...

Bu çalışmayla iki şeyi hedeflediğimiz çok açıktır...

İlki; kaybettiklerimizi niçin nasıl kaybettik sorusuna yanıt aramak...

İkincisi; kaybetmelerin içinde her zaman bir “bilgi, sevgi ve koruma” eksikliğinin var olduğu gerçeğini, yine öne çıkarıp bunu giderme yönünde “Umut yeşerten” bir rolün sahibi olabilmek...

Dileriz gerçekleşir...

* * *

Yaklaşık 200 kitabın sahibi Cemal Kutay’ın 2000 ve onu izleyen iki yıl içinde, medyanın çok önem verdiği biri konumuna geldiğini çok kişi kabul eder...

Kutay’ın ilk televizyon söyleşilerinden birini Etv için yaptığını biliyor muydunuz?

Ayhan Tunca ile yapılan bu söyleşi Edirne Televizyonu’nda yayınlandığında; Edirne’de, yüzlerce kişi Kutay’ı ilk kez görmüş ve dinlemişti... Ayhan Tunca yüzlerce telefon aldı...

Yöre bu söyleşiyi de bölüm bölüm yayınlayacak ve böylece başka önemli yöresel söyleşilerin de yayınlanması yoluyla farklı bir belgeselleşme süreci başlatmış olacaktır...

Ve güncelleşme...

“Günceli de yazma” okurlarımızdan, öteden beri gelen bir taleptir. Bu sayımızda kültür ve sanat haberlerini aktarmak yoluyla söz konusu beklentilere böylece yanıt verme dönemini başlatmış oluyoruz.

Saygılarımızla...

İÇİNDEKİLER

EDİRNE'DE SATILAN CAMİLER VE MESCİDLER.....	3
VAKIF BİNALARININ MUHAFAZA VE TASFİYELERİ HAKKINDA.....	21
EDİRNE KENT TARİHİNDEN GÖRSEL BİR KESİT.....	23
SÖYLEŞİLER.....	24
MERİÇ KÖPRÜSÜ VE SEYİRKÖŞKÜ.....	29
HERODOTOS'A GÖRE TRAKLAR.....	35
KEPİRTEPE KÖY ENSTİTÜSÜ VE ÖĞRETMENLİK ANILARI (20).....	36
KEPİRTEPE KÖY ENSTİTÜSÜ VE ÖĞRETMENLİK ANILARI (20).....	38
YÖREMİZDE SANAT VE KÜLTÜR.....	42
KIRKPINAR'IN 73 YILLIK ZURNASI SUSTU.....	44
ALPER YAZOĞLU'NDAN YÖREYE MEKTUP.....	46
YÖRE'YE GELENLER, YÖREMİZDE ÇIKANLAR.....	48

EDİRNE'DE SATILAN CAMİLER VE MESCİDLER; NE ZAMAN, NASIL, KİME SATILDILAR? VE BU CAMİLERDEN SON İZLER....

Ayhan Tunca

Padişah IV. Murat'ın emriyle 1633 yılında Edirne'de gerçekleşen bir tespit; padişah, vezir, alim, zengin ve diğer hayırseverler tarafından yaptırılan cami ve mescit toplamının üç yüzü geçtiğini Dr. Rifat Osman yazar...

Yaklaşık yüz yıla yayılan bir dönem içinde; bu camiler büyük yangın, büyük deprem (1751 – 53) ve su taşkını (1845) yaşamıştır. Bu yetmezmiş gibi camilerin çoğu 1829, 1878 yıllarında acımasız yıkımların ve talan etmelerin yaşandığı iki Rus işgali geçirmiştir.

Bunun sonucu tek kelimeyle “yok edilme” dir...

Ancak hiç kuşkusuz pek çoğunun da, devlet adamı görevi yapanların “İlgisizliği, sorumsuzluğu, bilgi ve bilgi-

sizliği” nedeniyle yok edildiğini söyleyebiliriz.

Rıfki Melül Meriç bu alandaki enfes çalışmasıyla “yok olma sürecine girmiş” fakat bir el atılabilse kurtarılabılır durumundaki camilerin başlarına gelenleri çok çarpıcı biçimde belgelemiştir. (Edirne'nin Tarihi ve Mimari Eserleri Hakkında)

Devlet olarak yakın geçmişteki korumacı ve yaşatmaya dönük olanakların da çok elverişli olduğunu söylemek gerçekçi bir yaklaşım sayılmayabilir...

Ek olarak; koruma kültürünün oluşmadığını, gelişmediğini ve bu nedenle “zamanın” da suçlu olduğunu söylemek acaba çok mu yanlış olur?

Biz Yöre olarak bu bağlamda “satış noktası”

durumuna gelen camileri Rıfki Melül Meriç'ten alarak; yalnızca, aktarmayı yeterli saymadık.

Satılan ve izi kaybolduğu sanılan veya silinen camiler ve mescitlerin peşine düştük.

“Acaba yerlerinde şimdi ne var” sorusuna aradığımız yanıtın ortaya farklı ama derslerle dolu yeni bir bilgi ve belge çıkardığını söyleyebiliriz.

Koruma bilinci, kültürü, sevgisi ve yükümlülüğü açısından yararlı ama yeterli bir “son söz” olmadığını da biliyoruz...

Fakat gerekli, yararlı ve yol açıcı bir çalışma olduğunu görmezden gelmeye hakkımız olmadığı da kesin...

1-ABDURRAHMAN CAMİİ:

Banisi Edirne Kadısı Amasyalı Mevlana Abdurrahman bin Ali'dir. Bu caminin temlik tarikiyle satılması hakkında karar şudur:

Karar numarası: 5

Turgut Bezirgan, Rakkas Ali Bey, Sinan Bey, Hafız Ahmed, Veled-i Veliy yüddin, Zen-i İbrahim Paşa camilerinin arsaları ile Sıkca Murad, Hastahane caddesinde Tijtin Ağa, Soğuk çeşme caddesinde Soruca Paşa, Vize Çelebi, İbrahim Paşa, Nişancı Paşa, Emir Mescidi, Kösec Balaban, Haceği, Abdurrahman, Çokalca, Yaya Demirtaş camilerinin temlikten satılmaları.....

27 Mart 1939

Üye: Belediyeden Matbaacı
Mustafa Çetinkol

Üye: Emlaki Mil. Md.
Şükrü

Evkav Müdürü
İbrahim Kayaalp

Bu cami, 29 numaralı kararla (2759 liraya, Yeni Sinama karşısında Keresteci Ali oğlu Hasan Özveren'e satılmıştır.

Abdurrahman Camii (Mescidi) Hakkında

Dr. Rıfat Osman Abdurrahman Camii (Mescidi) için; "çatısının ahşap ve dıştan sütunlara dayalı sayfiyeli ve bir minareli bakımlı bir mescit" bilgisini verdikten sonra şunları yazar: " eserden geriye bakıldığında kubbeli olduğu anlaşılmaktadır. 1751 depreminde zarar uğrayarak harab olduğu ve bilahare bir sene sonra tamir yapıldığı kapı üzerindeki tarih kıtasından anlaşılmaktadır"

Badi efendi bu tamiratın Vakıf Nazırı Şeyh-ül islam Şeyit Murtaza efendi tarafından yapıldığı yazmaktadır. Mescit, kapısı üzerinde mermer kitabede tarihine ilişkin şu bilgiler vardı:

Sadr-ı Rum merhum-ı Fadıl (Fazıl) Abdurrahman be-nim
Kılmış idi bu mübarek mescidi muhkem bina
Zelzele müştedd olunca bu ibadet-gah dahi
Ser-be-hak secde olup hef'ini etdi rica
Nazır-ı vakf-ı Şerif Şeyhü'l-İslam-ı enam
Nazhar-ı tevfik-i Hakk ya'ni ki Seyyid Murtaza
Emri ile bir sadakat-karî mal-ı vakf ile
Bir bina yaptı ki, hakka-etti tahsil-i rıza
Şeş-cihatı hab olup tarihe imdad eyledi.
Oldu ta'mir ile nev bu mescid ahsen'i bina
(1753)

BİR VALİ TAMİR ETTİRMİŞTİ

Dr. Rifat Osman bu mescidin 1893 yılında Edirne'de Vali olan Abdurrahman Paşa tarafından tamir ettirildiğini ve 100 lirayı aşan masrafın da halkın yardımı ile ödendiğini yazmaktadır. Camiyi yaptıran ise bir Edirne Kadısı olan Mevlana Amasyalı Abdurrahman Bin Seyyid Ali Efendi'dir. (Edirne Evhal-ı İslamiyye Tarihi Dr.Rifat Osman T.C. Başbakanlık Genel Müdürlüğü Yayınları)

EDİRNE KADISI MEVLANA ABDURRAHMAN BİN SEYİD ALİ KİMDİR?

Aslen Amasya Divriği-
li'ydi.

On dört yıl Edirne kadılığı
görevinde bulunan ve
büyükbabası Müeyyed
Çelebi nedeniyle Müey-
yedzade olarakta anılan
Abdurrahman Bin Seyyid
Ali; şair, hattat, filozof ve din
alimi gibi özelliklere sahipti.

İkinci Bayezit Amasya'da
henüz şehzade ve sancak-
beyi iken onunla arkadaş ol-
muş ve onu olumsuz dav-
ranışlara alıştırmakla suç-
lanarak Fatih'e şikayet
edilmiştir. Öldürülmesi emri
yerine getirilmeden arkadaş
Beyazıt tarafından Halep'e
kaçırılmış ve ordan Şiraz'a

geçmiştir.

İkinci Bayezit; arkadaşını
önce, Edirne Kadısı, sonra
da Rumeli Kazaskeri göre-
vine getirmiştir.

Seyhülislam ünvanı
almış; 1511 yılında yeni-
çerilerin kazan kaldırması
üzerine emekli olmuş-
tur.

ABDURRAHMAN MAHALLESİ ADI BURADAN GELİR

Seyyid Bin Ali üç ayrı dilde konuşurdu. Kendisi sekiz kitabın yazarı ve yedi bin kadar kitabın da sahibiydi.

Edirne'de Abdurrahman Mahallesi adını ondan ve buraya yaptırdığı camiden almıştır. (Oral Onur, Edirne Kadıları)

ABDURRAHMAN CAMİİ ÇEŞMESİ

Camiye ait olduğu bilinen
ve aynı adı taşıyan Abdur-
rahman Camii Çeşmesi ya-
kın zamana kadar akmakta
ve mahallenin su gereksini-
mini karşılamaktaydı.

Abdurrahman
Camii Çeşmesi
bir evin çatısı
altında zamanla
kalmış bir bölümü
yol seviyesinin
altına inmiştir.

ABDURRAHMAN BİN SEYYİT ALİ ÇEŞMESİ

Aynı mahallede ve cami yakınlarında günümüzde akmayan, kuşatılmış ve bakımsız durumda bir başka çeşme de Abdurrahman Bin Seyyit Ali Çeşmesidir. (Yöre Dergisi, Edirne'de Çeşmeler ve Su Çalışmaları Sayı 27-28-29-30)

ABDURRAHMAN CAMİİ SON İMAMI FEYZULLAH HOCA

Feyzullah Hoca Selanik Bizova Köyü'nde dünyaya geldi. Orada ailesi çiftçi olan Feyzullah Hoca 1924 yılında ailesi ile birlikte Edirne'ye mübadele göçmeni olarak geldiğinde 20 yaşında idi.

Askerlik sonrasında Abdurrahman Camii'nde imamlik görevine başlayan

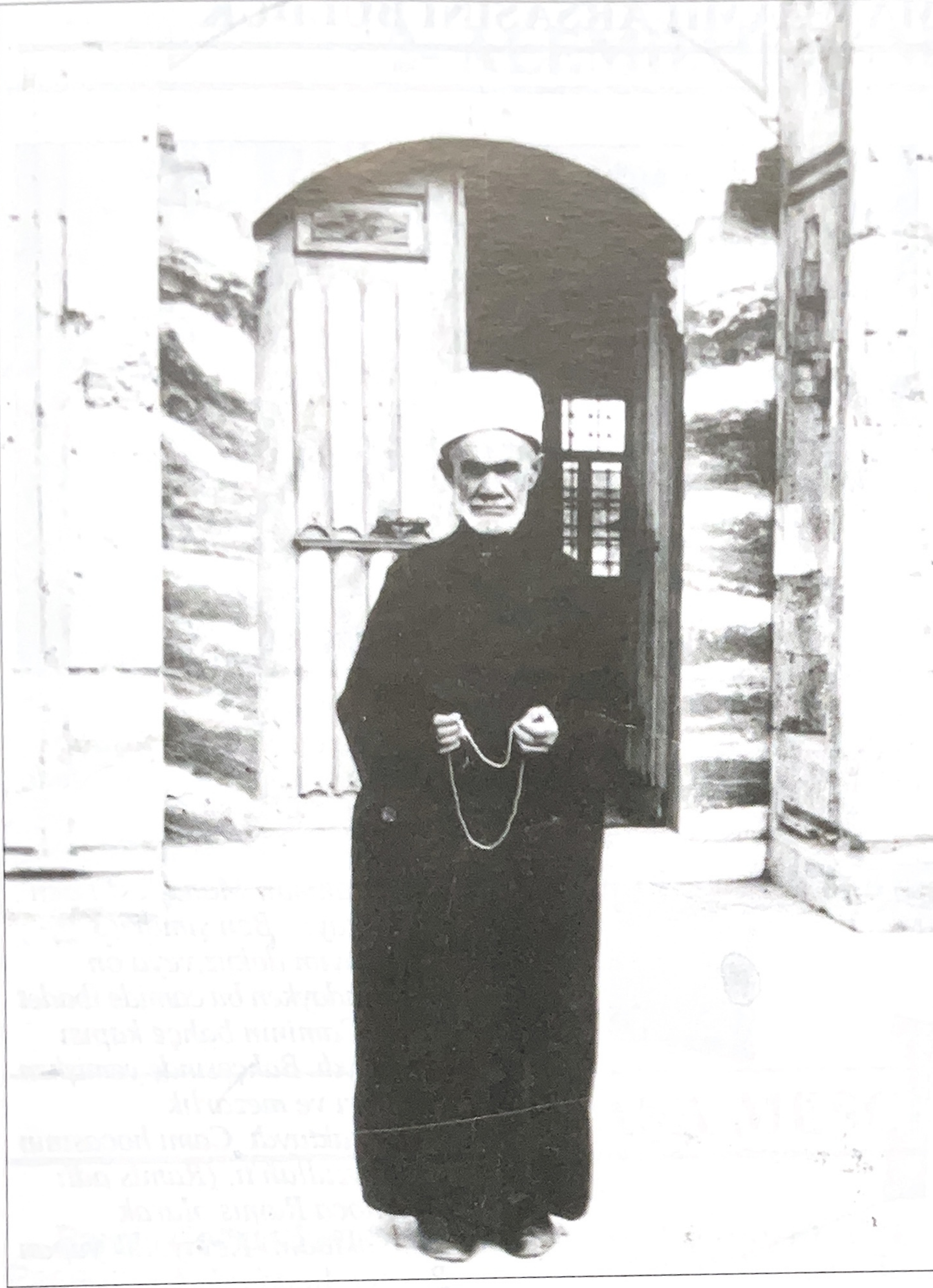
Feyzullah Hoca hakkında 83 yaşındaki kardeşi Hüseyin Çalışkanlar şunları söyledi:

"Feyzullah Hoca Ayşekadın Camii ile Karakasım Köyü ve başka camilerde de kısa sürelerle imamlik yapmıştır. Ancak Abdurrahman Camii yıkılana

kadar bu caminin son imamı olur.

Feyzullah Hoca çevresinde çok tutulan ve sevilen biri idi. Zamanın müftüsü kendisine çok önem verirdi. Feyzullah Hoca birtaneydi...

Ölümü öncesinde felç geçirdi, dili tutuldu ve 1974 yılında vefat etti."

Feyzullah Hoca
imam giysisi ile
Abdurrahman
Camii kapısı
önünde görülüyor.
Fotoğraf camiye
ilişkin belki de
yegane görüntü
durumunda...

Feyzullah Hoca torunları (Feyzullah, Ahmet ve Yavuz) sünnet düğününde (1973)

ABDURRAHMAN CAMİİ ARSASINI BULDUK

2003'ün bir Kasım ayı sabahında, Abdurrahman Mahallesi Muhtarı Şaban Ergit'e, yine, gittik...

Edirne Çeşmelerine ilişkin Yöre sayısını hazırladığımız günlerde; Abdurrahman Camii Çeşmesi için de Muhtara gitmiş o vesile ile çeşmeyi konuşmuş, çeşmeye adını veren caminin arsasından söz etmiştik.

Mahallenin yaşlılarından Hayri Yay, Muhtarın duyumlarına dayalı bilgilerini doğruladı ve pekiştirici bilgiler verdi.

Abdurrahman Mahallesi Muhtarı Şaban Ergit: " Yaşlılardan cami yerinin bu evin bahçesinde olduğunu duyardım... Yaşlılar cami taşlarını öküz arabalarıyla taşıdıklarını anlatırlardı." dedi.

Abdurrahman Mahallesi'nden Hayri Yay: "Ben şimdi 73 yaşındayım dokuz veya on yaşlarındayken bu camide ibadet vardı. Caminin bahçe kapısı buradaydı. Bahçesinde yemişken ağaçları ve mezarlık bulunmaktaydı. Cami hocasının adı Feyzullah'tı. (Ramis adlı oğlu hoca Ramis olarak anılmaktadır.) Kalaycılık yapan Bakırcı Ali adında biri aynı zamanda caminin gönüllü müezziniydi. Mahallemizin Ramazan davulunu dayine gönüllü olarak Çerkez Nuri adında biri çalardı."

"Minare bu duvarın arkalarındaydı"

2- ALEMDAR CAMİİ

Banisi, Alemdar Hasan Baba'dır. 1945'te haziresinde bakiyye beş-altı mezar-taşı mevcuttu. Cami arsasında temellerinin izi bile kalmamıştır. 17 numaralı ve

8 eylül 1940 tarihli karar mucibince kerestecilerde köprü başındaki Alemdar Camii minaresinin taşları satılığa çıkarılmıştır. 28 Eylül 1940 tarihinde de cami

arsası mülkiyetinin satılmasına karar verilmiştir. (Karar numarası:78)

Nihayet 84 numaralı kararla 3 Teeşrinievvel 1940 tarihinde satılmıştır.

Alemdar Camii Hakkında

Badi Efendi'ye göre bu cami Alemdar Hasan Baba tarafından yaptırılmıştır.

Bu caminin Tunca köprüsü başında (civarında) bulunduğunu ve bir zamanlar adını verdiği mahallenin şimdi Talatpaşa Mahallesi sınırları içinde kaldığını "Edirne Mahalleleri Tarihçesi" adlı Ratip Kazancıgile ait bir çalışmadan öğrenmekteyiz.

Önce mescit olarak yapılmış sonradan camiye çevrilmiştir. Yine Badi Efendi bu yapının ahşap, harap durumda olduğunu ve bir minaresi bulunduğunu belirtmektedir.

3- ALİPAŞA MESCİDİ

Banisi, Cedid (Semiz) Ali Paşadır.

Ali Paşa Çarşısı orta kapısından çıkınca karşı

tarafındaki helaların üst yanındadır. Bu arsa, 3. Kanunusani.1941 de 3 numaralı kararla metre

murabbai 20 kuruştan Ahmed oğlu Ali Ertüfekçi'ye satılmıştır.

Alipaşa Mescidi Hakkında

Cami yerini "Alipaşa carşısı arkasında" olarak açıklayan Dr. Rıfat Osman bu bilgiye ek olarak; Mescidin, ahşap çatılı, minaresiz bir yapı olduğunu belirtmektedir.

Dr. Rıfat Osman'a göre "abdest almak için hususi kazan ve ocakla suyu ısınan" bu mescit (1905 yılında) Kaleiçinde çıkan "Büyük Yangın"dan sonra harap oldu.

4-ALİ EFENDİ CAMİİ (PAPASOĞLU MESCİDİ)

31.Mart.1932 ve 25 Nisan.1932 tarihli, 302 ve 309 numaralı kararlarla müzayedeye çıkarılmış; muhammen bedelinde otuz bir lira fazlasıyla Eski keresteci Mehmet efendiye 151 liraya 4 Mayıs 1932 de 313 numaralı kararla satılmıştır.

Ali Efendi Camii (Papasoğlu Ali Efendi Mescidi) Hakkında

Badi Efendi'de Papasoğlu Ali Efendi adıyla ve bir mescid olarak verilen yapının adresi Turgut Bezirgan Mahallesi olarak belirtilmektedir.

Rıfat Osman ise daha açık bir yer tanımıyla birlikte şunları yazmaktadır:

“Turgut Bezirgan Mahallesi'nde (yine Rıfat Osman'ın bilgilerine göre şimdi Ayşekadın sınırlarındadır.) İstanbul yolunda Tekkanat Köprüsü denilen mevkide son bulan sokağın sonunda büyük ağacın yanında küçük, çatısı ahşap, kiremit döşeli, minaresiz bir mescittir. Kısmen harap olup kapalıdır. Otuz sene önce harap ve büyük bir kısmı yıkılmış iken Nakliye Taburu Binbaşısı (sonradan Miralay olmuştur ve ressamlıkta maharetli idi.) Reşit Bey tarafından 1891 tarihinde tamir ettirilmiş ve haziyesine de kahvehane inşasıyla mescide vakfetmiştir”

Badi Efendi burasının aslında bir zaviye olarak yapıldığını, ve bu yapıyı “çatısı yıkıldıktan sonra dört duvar olarak” gördüğünü yazmaktadır. Badi Efendi şunu da ekler: “Sonradan onlar da yıkılıp arsa kalmıştı.”

5-ARPACI HACI HAMZA MESCİDİ

Tekgöz köprüsü civarında, Süpürgeciler caddesindedir. 78 numaralı kararla 28.Eylül.1940 tarihinde

satılığa çıkarılmıştır. 22.1.1948 tarihli ve 3 numaralı aşağıda sureti yazılı kararla on üç cami ile birlikte

Balaban Paşa camii de, mülkiyeti satılmak üzere müzayedeye çıkarılmıştır:

Arpacı Hacı Hamza Mescidi Hakkında

Şimdiki Çavuşbey mahallesi bünyesinde eridiği sanılan Süpürgeciler Semtinde Arpacı Hacı Hamza adında biri tarafından kurulan aynı adlı mahalle Tekgöz köprüsü civarına da uzanmaktaydı ve mescit bu köprüye yakın bir yerde bulunmaktaydı.

Mescidin çatısı ahşap olup, tek minareliydi. Önceleri bir İslam mahallesi olan burada zamanla Ermeni ve Çingeneler çoğalınca cemaatsiz kalmış ve yıkılmıştır. Rıfat Osman'ın mescit haziyesindeki eski mezar taşlarından hareketle yaptığı tespitlere göre 15. Yüzyılın sonlarında yapıldığı tahmin edilmektedir.

Acaba mezar taşlarına ne oldu? (A.Tunca)

6-BALABANPAŞA CAMİİ

Temellerinden de iz kalmamıştır. Bani ile zevcesinin mezar yerleri durmakta ise de şahideleri ziyaa uğramıştır. Haziyesindeki taşlar kaldırım inşasında sarfedilmiştir. 1 ve 21 Ağustos 1926

tarihinde cami enkazı diye satılmasına karar verilmiş (K.No227 ve 241); 31 Ağustos 1926 da ve 246 numaralı kararla 30 lira bedelle satılmıştır. Arsası, 78 numaralı kararla 28 Eylül 1940 tari-

hinde satışa çıkarılmış; 88 numaralı kararla, 16 Kanunuevvel 1940 da, metre mu-rabbai 23 kuruştan Edirne Belediyesi anbar memuru ve merkez tahsildarı Osman Türkkan'a satılmıştır.

Tahmin
olunan
bedel

Lira	Cinsi	Mahallesi	Sokağı	No	İzahat
150	Cami arsası	Sabuni	Cami	54	Vavlı cami
350	" "	Balaban Paşa	Köprübaşı	61	Balaban paşa (camii)
100	" "	Şerbetdar	Göl Mahallede	62	Zen-i Firuz (Zenfuruzi yazılı)
150	" "	Kunduk osman	Cami Sokağı	64	Kunduk Osman (camii)
100	" "	Hoca Bali	Göl Mahallede	69	Hoca Bali "
100	" "	Hacı Mercimek	Cami Sokağı	71	Görece (Güreci) "
150	" "	Hacı İslam	Cami Sokağı	72	Hacı İslam "
100	" "	Cedid Kasım Pş.	Kapulu sokak	73	Cedid Kasım Paşa "
250	" "	Şihabeddin Paşa	Belediye arkası	75	Şih Pş. (Soputlu cami yazılı)
450	" "	Çavuş Bey	Horozlu bayır	84	Çavuş Bey (camii)
350	" "	Hacı Hasan	Cami Sokağı	89	Hacı Hasan "
300	" "	Sabuni	Rüs.Pş.Hanı ar.	106	Kadıasker esad Pş. "
200	" "	Külahçı	Çeşme Sokağı	104	Külahçı (Seyyitler yazılı) "
250	" "	Gülbahar	Cami Sokağı	----	Gülbahar camii
3000					

Mülkiyetleri satılmak üzere Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün 25 eylül 1940 tarih ve 84814/215 sayılı emirleri ile satış mezuniyetleri verilip evvelce açık arttırmaya çıkarıldığı halde alıcı çıkmaması yüzünden satılamıyarak kalmış olan yukarıda yazılı ondört parça cami arsası

üzerinde yapılan inceleme neticesinde konulan kıymetleri hal-i hazır ve alım satım vaziyetine göre düşük görüldüğünden keza Genel Müdürlüğün 12.3.942 sayılı genel yazıları uyarınca herbirerlerinin hizalarında gösterilen kıymetler yeniden takdir ve tahmin kılınmış olduğundan bu bedellerle

satışa çıkarılarak ihalesi 23.2.948 tarihine müsadif Pazartesi günü saat 14'te yapılmak üzere bir ay müddetle açık arttırmaya çıkarılmasına ve o suretle keyfiyetin ilanına oy birliği ile karar verildi. (11) 22.1.948.

Balabanpaşa Camii Hakkında

Tunca Köprüsüne gelmeden, şimdilerde onarım yapılan Hacı Hüseyin Çeşmesi karşılarına Balaban Mahallesi denilmekteydi. Çeşmenin karşılarına düşen bir sokakta bulunan Balabanpaşa camisinin güneybatısında bir de imaret bulunmaktaydı.

Cami ahşap çatılı olup; mahallenin kurucusu ve cami yaptıran Balaban Paşa'nın mezarı da bu cami haziyesindeydi.

Balaban Paşa Enderun-ı Humayun'dan yetişip Menteşe ve Tokat Beylerbeyi olup 1466 tarihinde vefat etmiştir.

Cesur ve çalışkan biri olarak bilinirdi. Gelibolu'da bir medrese kurdurmuştu. Şam'da bir mescid yaptırmıştı. İnsan "Hiç değilse mezarı da korunamaz mıydı?" diye sormadan edemiyor.(A.Tunca)

Balabanpaşa hakkında Osman Nuri Peremeci'nin notlarında ise şunları okuruz: "Tokat vilayetinin ilk valisiydi. Pek değerli bir zat olduğunu bütün tarihler söylüyor."

7-BABATİMURTAŞ CAMİİ

Üç Şerefeli civarında idi. 1942 de yıktırılmıştır.

Babatimurtaş Mescidi Hakkında

Üçşerefeli Camisi'nin kuzeyinde ve çok yakınındaydı. (Arsasının bir bölümünde şimdi Şengül Odun Deposu bulunuyor) Minaresiz ve çatısı ahşap olan bu mescit 1911'de yıktırılmıştı. 1441 tarihinde vefat eden Baba Timurtaş'ın mezarı da cami haziresindeydi. Badi Efendi ünlü hattatlardan Hafız Mehmet Ferit Efendi'nin de bu mescidin mihrabı önünde gömülü olduğu yazmaktadır.

8-BERKUKAĞA MESCİDİ

78 Numaralı kararla 28 Eylül 1940 tarihinde satılığa çıkarılmıştır. Arsadır.

Berkukağa Mescidi Hakkında

Berkuk'un sözlük anlamını aradık. İlginç bir sonuç çıktı : “Şeftali,kayısı,zerdali” demekmiş. (Ferit Devellioğlu, Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lügat) Rıfat Osman bu sözcüğü Berkok olarak vermiş; ancak, sözlükte yeri yok...

Mescit Kıyık'taymış ki, bulunduğu bölge aynı adla anılan bir mahalle durumundaymış o yıllarda.

Minaresiz ve çatısı ahşap bir mescit olduğunu belirtiyor Rıfat Osman.

1940'lı yıllarda Menzilahır ile birlikte menzil Mahallesi'ne katılmıştır.

Haziresinde Darulhadis Müderrisi Emir Hüseyin Çelebi ile 1475'te vefat eden Abdullah el-sikenden adlı biri gömülüymüş. Rıfat Osman bu kişinin mezar taşındaki bilgilerden hareketle mescitin aynı yıllarda yapıldığını yazıyor.

Fakat ilginç olan; Rıfat Osman'ın bu çalışmaları sürdürdüğü günlerde bile, mescit arsası bir tecavüzle karşı karşıyaymış ki, şu cümlelerle anlatıyor:

“..... Nalbant Ali Ağa adında biri evinin bahçesini mescidin o yöndeki duvarına kadar sınırlandırmış ise de bu açıklama bir işgalmiş. Zira mihrab tarafındaki hazineye geçmek için bir geçit kalmamaktadır.”

Diğer taraftan M. Tayyip Gökbilgin Berkuk Ağa'yı “Fatih devrinde emniyetli biri” olarak nitelendirmekte ve camisi için tanzim ettiği vakfiyesinden nakit para ve evler vakfettiğini belirtmektedir. (Edirne ve Paşa Livası)

BERKUKAĞA MESCİDİ'NİN İZİNDE

Berkukağa Mescidi'nin yerinde beş katlı bir bina var. Bu yapının dibinde Berkukağa Türbesi bulunuyor. Yaşı 60 civarında olanlar camiye ait minarenin yarısının yıkıldığı dönemi anımsamaktalar.

9-CEDİD KASIM PAŞA CAMİİ

Banisi, Güzelce Kasım Paşadır. 277 numaralı 15 Şubat 1932 tarihli kararla "yirmi gün müddetle müzayedeye çıkarılan mezkur cami enkazı karşılıklı müzayede

neticesinde yüz iki liradan Salamon efendi uhdesinde tekarrür etmiş, daha fazlasiyle talip zuhur etmemiş ve verilen bedel add-i layık görülmüş olmakla ihalesine karar" verilmiştir.

Mülkiyyetinin satılması hakkındaki karar için Balaban Paşa Camii maddesine bakınız. Arsadır. 28 Eylül 1940 da satılması karar verilmiştir. (K.No:78)

Cedid Kasım Paşa Mescidi Hakkında

Şimdi Sabuni Mahallesi muhtarlığı içindeki eski Güzelcebaba semtinde bulunan bu mescit 1532 yılında Gelibolu'da vefat eden ve orada gömülen Cedid Kasım Paşa tarafından yaptırılmıştır. Rıfkı Melül Meriç, Cedid Kasım Paşa'yı, Güzel Kasım Paşa adıyla anmaktadır.

Aşağıdaki sayfalarda görülecektir ki, bu vakıf binalar, evvela son cemaat yerleri, sakfları, kubbeleri, duvarları (mail-i inhidamdın) mutalaasile yıktırılmış, avlu duvarlarının ve minarelerinin taşları satılmış, hazireler açıkta bırakılmış; sonra bakımsızlıktan, camları – çerçeveleri ve nakilleri kabil bilcümle aksamı çalınmış olmaktan harabeye döndükleri için (enkaz) tarifle satılıp yıktırılmış ve nihayet arsalarının mülkiyetleri tamamiyle tasfiye olunmuştur.

10-ÇANAKLI CAMİ (TURGUD BEZİRGAN CAMİİ)

17 Nisan 1928 tarihinde cami taşlarının satılmasına karar verilmiş (Karar no:694) ; 7 mayıs 1928 de 724 numaralı kararla satılmıştır. 7 Haziran 1938 tarihinde camiin satılmasına tekrar karar verilmiştir:

Karar No:41

Rakkas Ali Bey (Tabutlu) Camii	Rak.ali B. Mahal. Cami sok.	Vakıfı: Rak. Ali B.
Sinan Bey (Ak) Camii	Sinan B. “ Sırık meyd	Vakıfı: Sinan B.
Kavuklu Camii	Turgud Bezirgan “ Güzelce Baba	Vakıfı: Hafız Ahmed
Çanaklı Cami	Turgud Bezirgan “ Çanaklı Cami s.	Vakıfı: Turg. Bezirgan
Vakıfı: Sinan B.		
Kavuklu Camii	Turgud Bezirgan “ Güzelce Baba	Vakıfı: Hafız Ahmed
Çanaklı Cami	Turgud Bezirgan “ Çanaklı Cami s.	Vakıfı: Turg. Bezirgan

Yukarıda cinsi, mevkii ve vakıflara yazılı dört parça cami, temliklen satılmak ve ihaleleri 28.VI.1938 Salı günü saat onbeşte icra kılınmak üzere yirmi gün müddetle açık artırmaya çıkarılmasına karar verildi.

Çanaklı Camii, 59 numaralı kararla 13 Eylül 1938’de 400 liraya eski keresteci Cafer Çolpan’a satılmıştır. (1.Abdurrahman Camii – 5 numaralı karara bakınız.)

28 Eylül 1940 tarihli ve 78 numaralı karar mucibince arsası satılığa çıkarılmış, metre murabbaı 20 kuruştan Murad Kök’e satılmıştır. (K.No:84 – 3 Teşrinevvel 1940)

Oral Onur’un çizgileriyle
Turgut Bezirgan (Çanaklı) Camii

(Turgut Bezirgan – Çanaklı) Camii Hakkında

Defterdar Mustafa Paşa Camii yakınlarındaydı. Rıfat Osman: “...Esraftan Şevket Bey’in validesi Haççe Hanım tarafından eksiklikleri tamamlanarak ve tamirâtı yapılarak korunmakta ve üç vakitte cemaata açık tutulmaktadır” notunu düşmüştür.

Eskiden Turgut Bezirgan adıyla bir mahalle olup Hafız Ahmet Mahallesiyle birleşmiş ve Ayşekadın Sempti sınırları içinde Durgut Mahallesi’ni oluşturmuştu. Caminin bulunduğu mahalle Hocabali olarak anılmaktadır.

Oral Onur cami yerinin tam olarak İl Halk Kütüphanesi karşısında ve bugün üzerinden asfaltın geçtiği bir alanda olduğunu belirtir. Minarenin bu adı alması ise “minarenin peteğinde külâh kısmına yakın kuşakta çanak şeklinde çini panoların bulunması” ile açıklanmaktadır. Oral Onur ayrıca: “...Firuzi renk çinilerin göz manzarası Edirne’nin diğer minarelerinde yoktur.” şeklinde bir açıklama yapmaktadır.

Rakkas Ali Bey (Tabutlu) Cami Hakkında

Rakkas Ali Bey adını taşıyan eski (16. Yüzyılda) bir mahalle şimdi Yeniimaret Senti içinde kalmıştır. Aynı kişinin yaptırdığı ve çatısı ahşap olan bu mescid Tabutlu Camii olarak da anılmaktadır.

Caminin satışına ilişkin R.M.Meriç'teki bilgi şöyledir;

“Kanlıpınar'da bina edilmiş olan bu caminin yerine sonradan ‘suvari ahırı’ inşa olunmuştur. 7 Haziran 1938’de 41 numaralı kararla açık arttırmaya çıkarılan cami 15 Eylül 1938’de 60 numaralı kararla 355 liraya tüccardan İrfan Sağlam’a satılmıştır. Cami arsası 25 Eylül 1939 da 32 numaralı kararla 30 liraya satılmışsa da 28 Eylül 1940’ta 78 numaralı kararla temlikten satılığa çıkarılmıştır.

Sinanbey Camii (Ak Mescid) Hakkında

15 Eylül 1938’de 60 numaralı kararla cami, 296 liraya tüccardan İrfan Sağlam’a satılmıştır.

Bu cami Yıldırımında’dır ve adı Ak Mescit’e dönüştürülmüştür. 1877-78 Rus İşgalinde yıkılmıştır. Badi Efendi bu caminin Sinan Bey adında biri tarafından yaptırıldığını ve tek minaresi olduğunu yazmaktadır.

11-ÇAVUŞBEY CAMİİ

Haziresi tarümar edilmiştir. 78 numaralı kararla satılığa çıkarılmıştır. Mülkiyetin satılması hakkındaki karar Balaban Paşa Camii maddesinde yazılıdır.

Çavuşbey Camii Hakkında

Horozlu Bayırı (Endüstri Meslek Lisesine inen yol) doğusunda kargir, kubbeli ve tek minareli bir camiydi. Sahibi İkinci Murat dönemi ileri gelenlerinden Emir Çavuş olup 1443 yılında yapılmıştır.

Oralarda çıkan bir büyük yangın sonrasında gündeme gelen yol genişletmesi çalışmalarında küçük değişikliklere uğramış; ancak 1917 yılında bir kış günü kapısı kırılarak içindeki ahşap bölümlerin tümü çalınmıştır. Rıfat Osman bu caminin büyük bir haziresi bulunduğunu belirtiyor.

12-ÇOKALCA CAMİİ (KARAYAZICI AHMET)

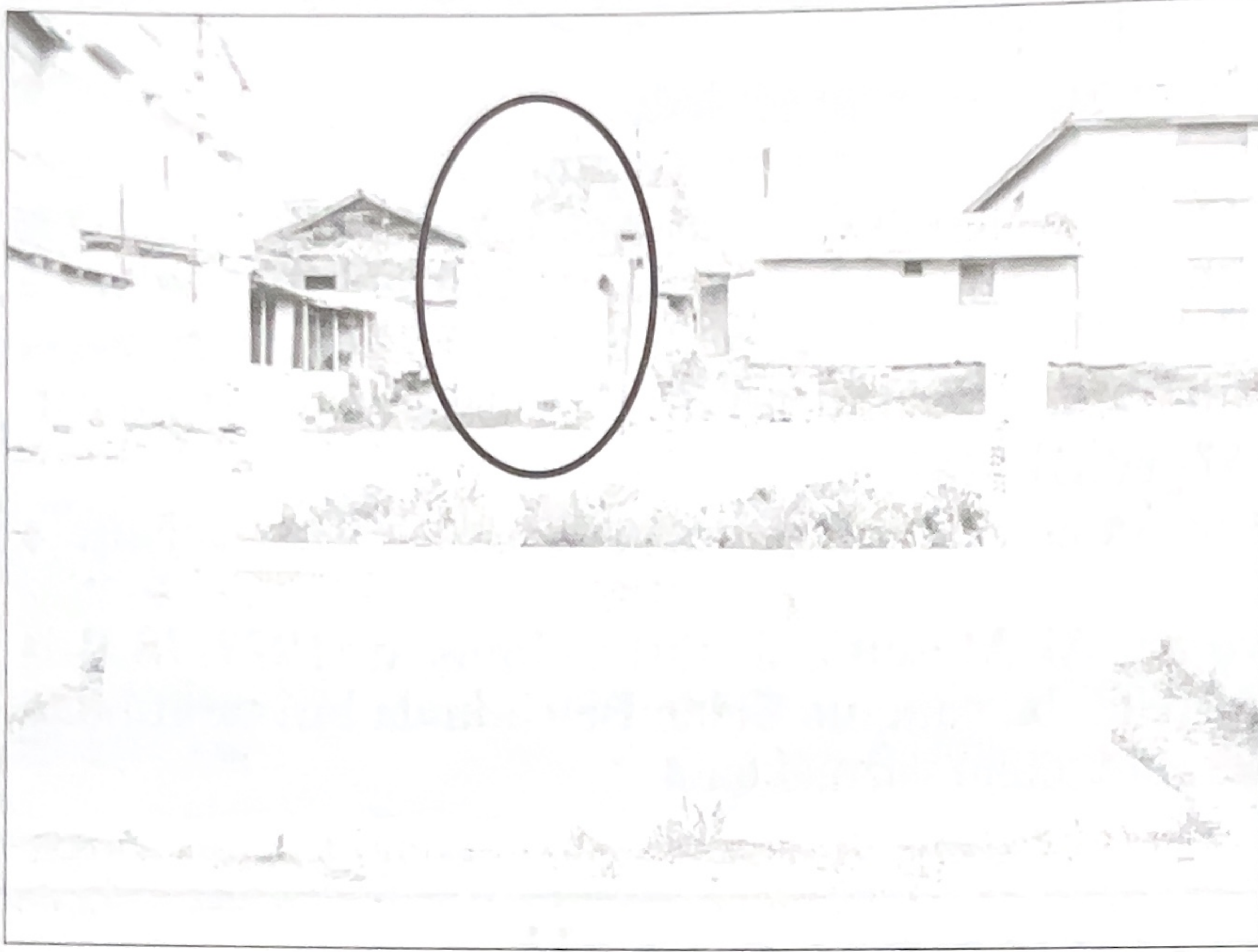
Sahibi, Karayazı Ahmed efendidir. (78 numaralı ve 28 Eylül 1940 tarihli kararda ismi, Buçuktepe olarak yazılıdır.)

Çokalca Camii Hakkında

Edirne’de minaresi kırmızı tuğladan yapılmış iki camiden biri bu caminin minaresidir. (Diğeri Medresi Ali Bey) Bu minare caminin sağ köşesinden yer almaktadı ve kapısı cami içine açılıyordu. (Oral Onur; Edirne Minareleri)

Minarenin merdivenleri yine tuğladandı; ama, üstü meşe ile kaplıydı. Bu özelliği minarenin özgün yanıdır. Çatısı ahşap ve kiremit döşeli bu caminin minaresi önce depremde büyük yara almıştır. 1913 yılı Bulgar işgalinde ise mermi isabetiyle yıkıldı. (Dr.Rıfat Osman; Edirne Efkafı İslamiye Tarihi). Karayazıcı Ahmet’in mezarını cami arsasında görmek olanaklıdır.

ÇOKALCA CAMİİ (KARAYAZICI AHMET) İZİNDE

Bu caminin arsasında minaresinden kalan son parçayı (daire içinde) ve Karayazıcı Ahmet'in mezarını görmek olanaklıdır

13-KIYIK (BÜRÜNCÜKÇÜ) CAMİİ

Banisi, Bürüncükçü İsmail Ağadır. 1916'dan sonra yeniden yaptırılmak üzere yıktırılmıştır. Bu camiin temlikten satılmasına 27 Mart 1939 da karar verilmiştir. (1. Abdurrahman camii - 5 numaralı karara bakınız.)

Kıyık-Bürüncükçü (Mollapaşazade) Camii Hakkında

Bürüncükçü Camisi'nin yapılış tarihi bilinmemektedir. Ancak tamir ettirenin hayırsever bir esnaf olan İsmail Ağa olduğunu biliyoruz (1834 yılında bir onarım görmüştür). Buhuri Tarikatı Piri Şeyh Mehmet Efendi'nin mezarının bu cami mihrabının önünde bulunduğunu Badi Efendi'den öğrenmekteyiz.

Oral Onur, bu caminin 1959 yılında mahalle halkı tarafından yeniden yapıldığını Bürüncükçü'nün de bir çeşit ipekçi anlamına geldiğini, İsmail Ağa'nın bu işi yapan bir tüccar olduğunu ve camiye Bürüncükçü Mollapaşazade dendiğini de belirtmektedir.

14-DEBBAĞ (TABAK) HACI HALİL CAMİİ

Batı duvarının bir kısmı 1945 te mevcuttu. 1 Kanunusani 1928 tarihinde Tabakhanede Tabakçı Hacı Halil mahallesinde harab cami enkazının satılması hakkında 632 numaralı karar verilmiştir. 637 numaralı kararla 21 Kanunusani 1928 de 330 liraya satılmıştır. Arsası da 12 sene sonra satılığa çıkarılmıştır. (K. No: 78-28 Eylül 1940)

Debbag (Tabak) Hacı Halil Camii Hakkında

Kaleiçi'nin şimdiki Demirköprü'ye uzanan ve Darülhadis'i kucaklayan bölümünde; Tunca'nın iki kenarında bir zamanlar çok miktarda bulunan Tabakhanelerin de yer aldığı bölgeye Debbaghane Sempti denmekteydi. Adı geçen cami burada, Edirne Bostanabaşı'sı-zade Abdülkadir Bey tarafından 1820 yılında tamir edilmişti.

Bu caminin arsası 579m2si 18.12.1958'de DSİ tarafından istimlak edilmiştir. (36-54-55-323-324-337)

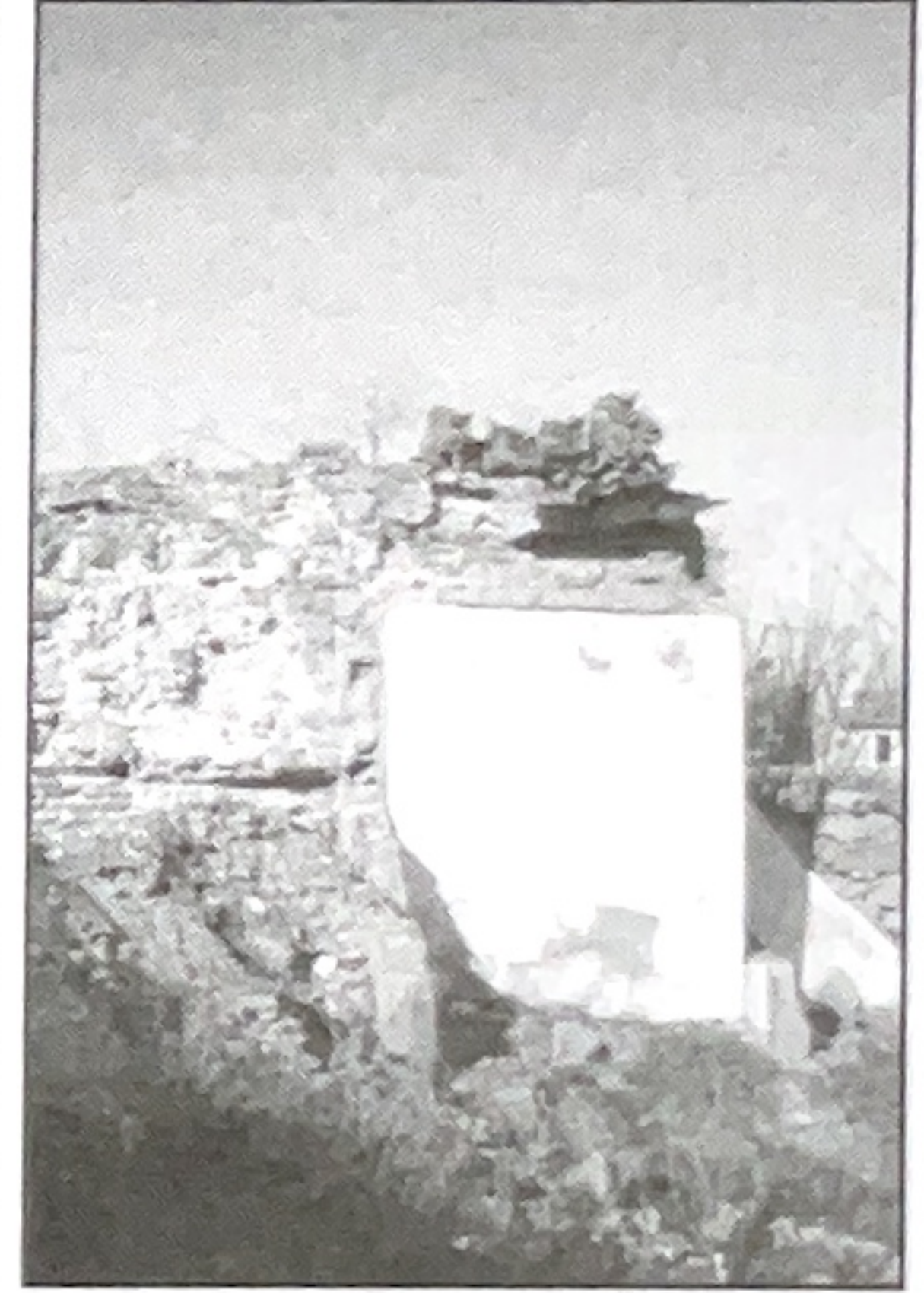
15-DAYEHATUN CAMİİ

Hicri 940 tarihli camie tahvil kitabesi, Edirne Müzesindedir ve Yelli Burgaz'da Kasım Ağa camii kitabesi olarak kayıtlıdır. Bu cami hakkında şöyle bir karar verilmiştir. (Karar No:75 – 17 eylül 1940):

"Su işleri Müdüriyeti tarafından müteahhidine ihale olunan Bosna köyündeki su bendi için taşa ihtiyaç olduğu makam-ı vilayetten bildirilmiş olduğundan daye Hatun ve Veled-i Veliyyüddin camilerinin duvar taşlarının satılması..." 76 numaralı kararla 19 eylül 1940 tarihinde müteahhid Mehmed Ökter'e 50 liraya satılmıştır.

Daye Hatun Camii Hakkında

Küçükpazar semtinde 1853'te Telgrafhane'nin kurulmasından sonra bu adı alan ve Sarayıçi'ne doğru uzanan sokağın sonlarındaydı. Çatısı ahşaptan, kurşun kaplı ve tek minareli bu camii, mescit halinde Fatih'in süt annesi Hundi Hatun 1486'da yaptırmıştır. Camiye dönüştürülmesi 1533 yılında buraya minber koyan Kasım adında biri tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu mahalledeki yaşlılar cami haziresinde yakın döneme kadar Taya Baba adında bir türbenin bulunduğunu belirtmektedirler.

16-DEMİRBİGA CAMİİ

20 Kanunusani 1930 da taşlarının (Karar No:183); 28 Eylül 1940 da da arsasının temliklen satılmasına (No:78) karar verilmiştir.

17- DERVİŞ ABİ (HELVACI BABA) MESCİDİ

Bu isimle satılığa çıkarılan mescid, Helvacı Baba mescididir. 118 numaralı ve 8 Teşrinisani 1937 tarihli "Derviş Abi mescidinin harab ve tehlikeli

durumda olması hasebiyle satılması" hakkında infaz olunmuş; 24 Teşrinisani 1937 de 123 numaralı kararla 100 liraya eski keresteci Ali oğlu Mehmede

satılmıştır. 28 Eylül 1940 tarihinde de arsasının temliklen satılmasına karar verilmiştir. (K.No:78)

Derviş Abi (Helvacı Baba) Mescidi Hakkında

Taşlık Cami civarında, Araplar Mezarlığı kenarında kahvehaneye bitişik, çatısı ahşap küçük bir mescit idi. Terkedilmiş ve harap olması nedeniyle 1917'de yıkılarak ortadan kaldırıldı.

18-EMİR HÜSEYİN MESCİDİ

Banisi, Emir Hüseyindir. Temliklenmesi hakkında 5 numaralı ve 27 Mart 1939 tarihli kararname sureti, (1. Abdulrahman Camii) maddesinde münderiçtir.

Emir Hüseyin Mescidi Hakkında

Yeniimaret'ten Yıldırım'a giden yol üzerinde duvarları kargir, çatısı ahşap, kiremit döşeli ve bir minareli mescittir. Sahibi Emir Hüseyin adında bir zat olup, yapılış tarihi bilinmemektedir.

Oral Onur bu cami için: "Cami ve minaresi devrin en güzel bir örneğidir" nitelemesi yapar. Minaresi tuğla taş karışımı olan bu cami için Rıfat Osman ise 1920'li yıllarda "Mahmur ve içersinde namaz kılınmaktadır" şeklinde bir not düşmüştür.

Emir
Hüseyin
Mescidi'nden
bir son
görüntü

19- ESKİCİ HAMZA MESCİDİ

Arsası, 4 Teşrinisani 1940 ta metre murabbai 25 kuruştan –87 numaralı kararla-Musevi Bohur'a satılmıştır. Mihrabı, 945 te mevcuddu.

Eskici Hamza Mescidi Hakkında

Bostanpazarı güzergahın'da Abdullah Hamanın civarındaymış. Rıfat Osman dört tarafı ve çatısı ahşap; minaresi olmayan küçük bir mescit olarak tanımlamaktadır.

20- İSMİHAN (ESMA) SULTAN CAMİİ

Ağaçpazarı caddesindeki caminin çöken sakfı (saçak), 13 Haziran 1938 tarihinde 763 numaralı kararla satılığa çıkarılmış; aynı gün 764 numaralı kararla 70 liraya keresteci Nazlı Mehmed'e satılmıştır.

İSMİHAN (ESMA) SULTAN CAMİİ HAKKINDA

Bu camiye ilişkin (satışı ile ilgili olarak) Edirne Şehir Tarihi Kronolojisi adlı çalışmasında Dr. Ratip Kazançgil: "Ağaçpazarı caddesinde Esmâ (İsmihan) Sultan camisinin çöken çatısı 70 liraya Nazlı Mehmet'e satılmıştır." Bilgisini verdikten sonra şu değerlendirmeyi yapar: "CAMİYİ TAMİR ETMEYECEKLER Kİ SONRA CAMİDE YIKILSIN VE SATILSIN. NİTEKİM ÖYLE DE OLMUŞTUR. BUGÜN CAMİNİN YERİ DEĞİL ANCAK SEMTİ BİLİNİYOR. EN SON 'TEPSİLİ' MİNARE DİYE BİLİNEN MİNARESİ SATILMIŞ İDİ" Rıfat Osman bu camiye Sultan eserleri başlığı altındaki cami gurubuna sokmakta ve şunları yazmaktadır:

"Topkapı Caddesinde Gazi Hoca Mahallesinde II. Selim'in kızı ve Sokullu Mehmet Paşa'nın karısı İsmihan (Esmehan) Sultan'ın vakfindandır"

Anlaşılan cami gerçekten yıkılmış; ama, 1891'de askeri inşaat komisyonu başkanı askeriyeden de aldığı yardımlarla camiye inşa ettirmiş ve bir de minbeş yaptırmıştır.

Dönemin valisi Hacı izzet Paşa'nın da bu yeni yapım sonrasında bir kitabe yazdırdığını yine Rıfat Osman'dan öğreniyoruz.

Edirne Araştırmacılarından Oral Onur ise (Edirne Minareleri) bu caminin minaresini Edirnedeki Neo-klasik döneminin yegane örneği olarak gösterir. Bu tür minarelerin Konya'da Sultan Aziz, İstanbul'da Sultanhamam gibi camilerinden etkinlediği işaret eden Onur; bu minarelerde şerefe ve külâh aralarının sütunlu; külâh ve alemin ise taş yapılı olduğunu belirtir. Bu minarenin "sapasağlamken yıktırıldığını" çocukluk yıllarında var olan minarenin Şemşiyeli minare olarak adlandırıldığını ve (taşlarının) Çorlu'nun bir köyüne götürüldüğünün söylendiğini belirtmektedir.

Sürecek

طوبى لى قىمىتداره سنده سلفه سىم نانه كى
اسمىهان سلفه سلفه (برلوا مقده)
يانه يوده سىم نانه سلفه

VALİ HACI İZZET PAŞA’NIN SÖYLEDİĞİ TAMİR TARİHİ

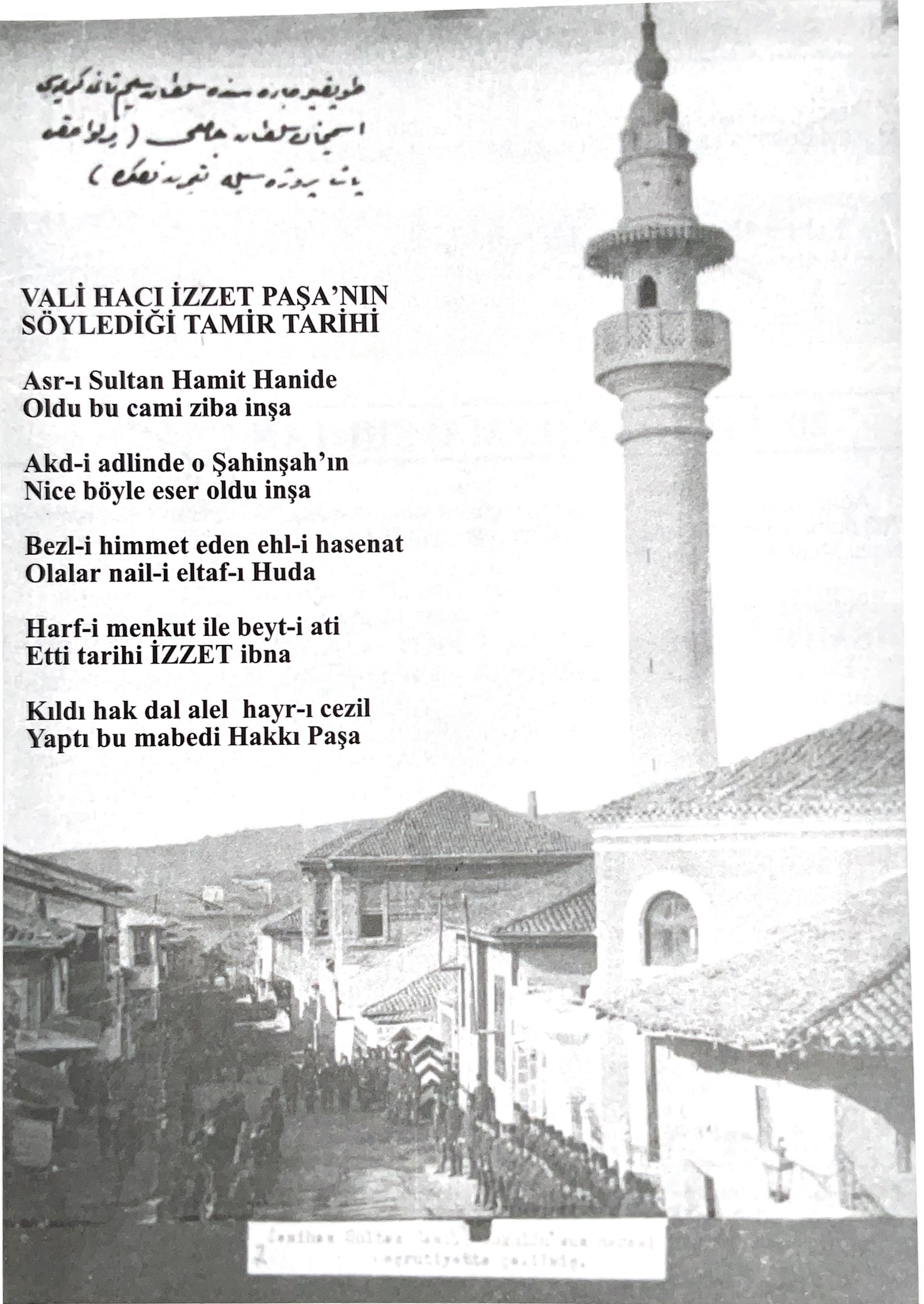
Asr-ı Sultan Hamit Hanide
Oldu bu cami ziba inşa

Akd-i adlinde o Şahinşah’ın
Nice böyle eser oldu inşa

Bezl-i himmet eden ehl-i hasenat
Olalar nail-i eltaf-ı Huda

Harf-i menkut ile beyt-i ati
Etti tarihi İZZET ibna

Kıldı hak dal alel hayr-ı cezil
Yaptı bu mabedi Hakkı Paşa

İsmihan Sultan Camii. Camiye ilişkin fotoğrafın sol üstündeki yazı “Topkapı Caddesi’nde Sultan Selim’in kerimesi İsmihan Sultan Camii” notunu içermekte olup “Mirliya Hakkı Paşa projesi ile tamirinden sonra” şeklindeki bir cümle ile bitmektedir. Burada “projesiyle” sözcüğünün o yıllarda kullanılmış olması dikkat çekici bir üslup olarak nitenebilir. (Kapakta da kullanılan bu fotoğraf Tayyip Yılmaz’dan alınmıştır)

VAKIF BİNALARIN MUHAFAZA VE TASFİYELERİ HAKKINDAKİ MUAMELELERDEN BİRKAÇ ÖRNEK

Yukarıdaki sayfalarda resmi vesika ve kayıtlara dayanan tasfiyelerin nasıl yapıldığını, halen mevcut binaların nasıl muhafaza edildiğini ve bu muhafaza ve bertaraf etmelerde ne türlü ilim ve san'at görüş ve ölçülerine, ne çeşit milli ve medeni duygulara, ne gibi mali ve idai düşüncelere(*) göre kıymet hükümleri verilip tatbikata geçildiğini aşağıdaki tahrirat, tezkere, rapor ve liste örneklerinden açıkça anlamak mümkündür.

Bu ifna ameliyesinde en büyük amil, taleb üzerine mimar ve mühendislerce verilmiş olan fetvalardan mürekkep "fenni" raporlar ve kıymet hükümlerini vecizeler halinde kat'iyetle bildiren listeler olmuştur. Bu raporlarla listeler, bize, ilmi mes'uliyetin zamanımızdaki mana ve mahiyetini de öğretmektedir.

R.Melül Meriç

28/2/1934

T.C.
EDİRNE VİLAYETİ
Evkaf Müdürlüğü
Umumi 12473
için bir fen memurunun
Hususi 44

Hülasa : Tetkikat
gönderilmesi H.

Umum Evkaf Müdürlüğü Canibialisine

12438/31 sayılı ve 19 şubat 1934 günlü arizama zeyldir.

Muhafazasına itina edilmekte olduğunu arzettiğim mebanii vakfiye arasında tarihi ve mimari kıymeti haiz birtakım şah eserler vardır ki bunlar bakımsızlık ve ihmal yüzünden pek fena bir hale gelmiş ve tamir görmezse muhafazalarına imkan kalmamıştır.

Selimiye ittisalinde kain büyük Sinan'ın tarihi Arastası'nın kurşunları, emsaline nadir tesadüf olunan Üç Şerefeli medreselerinin kurşunları, çok kıymetli ve tarihi bir cami olan Mahmud Paşa Veli Camii'nin kurşunları, Bayezid camiini bir hale gibi ihata eden Tıbbiye, Mumhane, İmaret ve Darüşşifa'nın kurşunları zaman zaman ve bilhassa üç sene evvel Heyeti Fenniye'nin ve Edirne Evkaf İdaresi tarafından soyularak pek fena bir hale gelmiş ve bu kurşunlar alındıktan sonra maalesef bu kubbelelerin ekserisi çökmüştür.

Edirne'ye bu günlerde pek büyük bir ehemmiyet verilmektedir. Büyük Gazi'nin geçende teşriflerinde emir ve işaret buyurdukları bir takım tamiratın ikmal edilmemesi yakında ve belki birkaç gün sonra bizim için cevap verilmesi müşkil birer mevzu olacaktır.

(*) 1945 yılı başlarında Trakya Umumi Müfettişi (esbak Maarif Vekili) Abidin Özmen Bey, eski eserlerden anlar birini istemiş; Maarif Vekaleti de Türk Tarih Kurumu yolu ile beni göndermişti. Müşarünileyh; emekliye ayrıldıktan sonra ifade ettiği üzere baladan aldığı ilham ile Edirne şehrinin ticaret merkezine uzak semtlerinde bulunan mescid, cami, medrese, hamam gibi kadro dışı kalmış ve nüfus azlığı yüzünden kullanılmaz olmuş irili ufaklı metruk ve bakımsızlıktan perişan binaların hükümete ağır bir yük olduğunu, bunları oldukları gibi bırakıp kendi kendilerine yıkılmalarını beklemenin idareten mümkün olmadığını sefeli gibi tasfiye etmeğe de karar veremediğini söylemiş; satmak veya yıktırıp ortadan kaldırmak hususunda ne düşündüğümü sormuştu. Edirne ve Trakya eski eserleri hakkında rapor hazırladım. Tatbik etti. Bu zat, Edirne'de hiçbir abide yıktırmamıştır.

289 No'lu tahriratı acizaneme muhasebenin verdiği cevap bendenizi tatmin etmemiştir. Vaziyeti maliyenin müsaadesi nisbetinde tamirata tevessül edilmek üzere şimdiden ihtiyacın tesbiti için müstacelen bir fen memurunun izam buyurulması iktiza ettiğini zaruri ve ehemmiyetli gördüğüm maruzdur efendim.

Sabri

Yazıldı 28-2-934

EVKAF
UMUM MÜDÜRLÜĞÜ
abidat Hk.
M. ve T. Müdürlüğü
Sayı: 145926/80

Hülasa : Edirne'de tamire muhtaç

Edirne Evkaf Müdürlüğüne

28.2.934 tarihli ve 12473/44 No.lı tahrirat cevabıdır:

Edirne'de tamire muhtaç abidatın tetkikiyle bunlardan muhafaza ve tamirleri icap edenlerini tayin için biri idarei umumiyeden, biri Maarif Vekaletinden iki mimar ile müzeler idaresinden intihap edilecek bir mütehassıstan mürekkep olmak üzere üç kişilik bir heyet teşkili hakkında Başvekaleti Celileye yazılan 5.5.934 tarihli ve 144954/44 No.lı tezkere ile Vekaleti mezkureden cevaben alınan 23.5.934 tarihli ve 6/1622 No.lı tezkere ve bu hususta İstanbul Evkaf Müdüriyetine yazılan 6.6.934 tarihli ve 145922/1282 No.lı tahrirat suretleri raptedildi.

İstanbul müdürlüğüne yazılan tahriratın mütaleasından anlaşılacağı üzere Arastanın, Darüşşifanın, Tıp Medresesi gibi yerlerin emri tamirinin Belediye, İdarei hususiye veya Maarif Vekaletine bırakılması esas olduğundan tetkikat ve müzakeratta bu esasların göz önünde bulundurularak ancak yapabileceğimiz işlerin bize kalmasının teminine çalışılması ehemmiyetle tasviye ve neticeden malumat itasına intizar olunur efendim.

Selami

Cevap . K. 9.6.934
K/92

U.M.
imza

T.C.
EVKAF
UMUM MÜDÜRLÜĞÜ
.....Müdürlüğü
Sayı:

Hülasa:

İstanbul Evkaf Müdiriyyetinden yazılan tarihli ve
.....No.lı tahrirat suretidir.

7/4/934 tarihli ve 47074/533 No.lı tahrirat cevabıdır.

Edirne'de tamire muhtaç abidatın tetkikile bunlardan muhafaza ve tamirleri icap edenlerini tayin için biri idarei umumiyeden, biri Maarif Vekaletinden iki mimar ile Müzeler idaresinden intihap edilecek bir mütehassıstan mürekkep olmak üzere üç kişilik bir heyet teşkilile tetkikat yaptırılması takarrür etmiş ve bu heyete Faruk Beyin memuriyeti tensip olunarak Maarif Vekaletine bildirilmiştir. Oraca tayin edilecek zevatın isimleri ve ne zaman hareket edebilecekleri de sorulmuş ve alınacak cevabın bildirilmesi tabii bulunmuştur.

Ancak hatırlandığına göre Darüşşifa pek çok zaman evvel esasen mahalli belediye veya idarei hususiyesine devrolunduğu gibi medreselerin de idarei hususiye devredilmiş ve arasta gibi metruk abideler ise dabha ziyade Maarif Vekaletini alakadar etmesi muktazi bulunmuş olmasına mebni bu cihetler nazarı dikkate alınarak halen idaremizde bulunan Selimiye, Beylerbeyi ve Taşlık gibi camilerin tamirlerinin bize ve diğerlerinin Belediyeye veya idarei hususiye veya Maarife aidiyeti esasının sureti münasibede iltizam olunması ve raporun bu suretle yazılmasının teminine çalışılması hususunun muaileyh Faruk Beye tebliği tavsiye ve bu suretle Edirne Müdürü Esat Beye de tebligat yapıldığı beyan olunur efendim.

Aslına mutabıktır
Selâmi

Mühür
Evkaf U.Müdürlüğü
Memurin ve Tahrirat Md.
İmza : Kenan

EDİRNE KENT TARİHİNDEN GÖRSEL BİR KESİT (4)

Edirne Kent Tarihini oluşturan maddi değerler arasında Tezyinat'ın özel yeri vardır. Ancak diğerlerinde olduğu gibi Tezyinat'ta da korumak bir yana; büsbütün yok edilenler az değildir. İşte Edirne Bedesteni'nin şimdi göremediğimiz kubbe tezyinatı... Göremeyiz; çünkü, bir onarımda kaldırıldı ve yok oldu.

KONUK: CEMAL KUTAY

SÖYLEŞİ TARİHİ: 25.05.1996

Bu söyleşi Sayın Gönül Koman Dilan'ın İstanbul'daki (Teşvikiye'de) evinde ve hanımefendinin özel gayretleri ile gerçekleştirilmiştir. Ayrıca aile dostu da oldukları Sayın Kutay ile bizi buluşturarak böylesi değerli bir söyleşiye olanak yaratan sayın Gönül Dilan Koman'a teşekkür ediyor, bize çok değerli zamanını ayıran Sayın Cemal Kutay'a saygılarımı sunuyorum.

Cemal Kutay'la yapılan söyleşi aynı tarih içinde Edirne Televizyonu'nda "Duyum" adlı program dizisinde yayınlanmıştır.

Ayhan TUNCA

Cemal Kutay anlatıyor

Cemal Kutay: Umumi olarak tarihte olduğu kadar, tarih alanında gadre uğramış kişilerin ve haksız yere hükümlendirilmiş, bir vatan köşesinin, üstündeki sisli perdeyi kaldırmak emeğinizden dolayı sizi kutluyorum... Ben son yüzyılda Edirne üstünde söz sahibi birçok kişinin yakından dostu oldum. Tanıdım... Ama bunların içinde iki tane var ki; iki şahsiyet, bunlar hakkındaki, hükümler doğruya ve hakikate (oturmazsa) ben üzgün bir adam olarak gözlerimi kapayacağım.

Bunlardan bir tanesi ve önde Mehmet Şeref Aykut, var... Çok garip bir adamdı o, onu size söyleyeyim. Tipik bir adamdı.... Komitacılıkla alakası yoktu ama; tipik bir komitacıydı. O komitacı tabirini şunun için kullanıyorum, müsadelerinizle izah edeyim... Haklılığına ve doğruluğuna, irfanında ve vicdanında, kanaat getirmediği hiçbir olayı bu adama kabul

Cemal Kutay'la yapılan söyleşi Gönül Dilan'ın (Koman) ev sahipliğinde gerçekleşmişti.

ettirmek mümkün değildi.

Tipik örnekleri vardır bunun... Bunların içlerinde evvela muvaffakiyetleri için emek verdiği Talat Paşa vardır ki, bu Talat Paşa'yı meslek hayatının bidayetinde mahkumuyetten kurtarmıştır. Gizli teşekkür içinde bulunduğu iddiasıyla... O zaman Talat Paşa

hal bulurum size bir takım muhterem Gönül Hanımın delaletiyle takdim etmek isterim... Üç cilt, 1800 kusura sayfa içinde Talat Paşa'nın Gurbet Hatıraları'nı yayınladım... Edirne'de yaşadığı ev o kitabın içindedir...

Ayhan Tunca: Çok özür dileyerek giriyorum kitap konusu gerçekten çok önemli, sözünü ettiğiniz kitapları nerde bulacağız biz?

Cemal Kutay: -Maalesef yok. Efendim lütfen inanın, bende son 20-22 adet vardı. Gönül Hanım emrettiler.. Bir kısım takdim ettim...

Şimdi sizin için de iki tane getirdim.

Bunları size takdim edeceğim...

Talat Paşa'nın Hatıraları'nı da bulmaya çalışacağım... Çünkü, çünkü, çünkü... Edirne üstünde, o zamanki Edirne kadrosu üstünde o kitaptan edineceğiniz bilgiler, diyebilirim ki başka bir kaynakta yok...

CEMAL KUTAY

MEHMED ŞEREF
AYKUT

Saygılarımla
AYHAN TUNCA
Beyefendime
en iyi dileklerle
Cemal Kutay
25-8-1996

Mehmet Şeref Aykut

O devirde, ben şuna kanaat getirdim o üç cilt kitabı yayınladıktan sonra..

İnsanlar gibi şehirlerin de kaderleri var... Gülmeyin buna... Müspet, menfi kaderleri var.. Bu Edirne; malum, Osmanlı'nın payitahtı... Osmanlı'nın devletten imparatorluğa geçişi Edirne'nin payitahtı devrine rastlıyor.

Batı hiçbir zaman bu Avrupa toprağını, İstanbul toprağını, yani; Boğaziçi'nin bu tarafını Anadolu yakası ile Rumeli yakasını Avrupa toprağı addetmez. Onlar için Avrupa toprağı Edirne'de başlar... Ve bu Etniki Eterya'nın 1807 kuruluşunun 7. Maddesidir. Ben bunu da yayınladım... Ve Bulgarlarla Yunanlar arasında Balkan Harbi'nde,

İkinci Balkan Harbi'nin çıkışına sebep olan olay Selanik falan değil Edirne'dir!

Ayhan Tunca- Öyle mi?

Cemal Kutay- Tabii! Bu Venizelos'un hatıralarında da böyledir. Kral Boris'in hatıralarında da...

Bulgarlar kendi tezlerini, Yunanlar da kendi tezlerini Edirne'nin üstünde mihraklaştırmışlardır... Şimdi böyle bir beldede Talat Paşa gibi bir adam yetişiyor.. Hele son devrede Mehmet Şeref gibi bir adam yetişmiş, Cafer Tayyar Paşa gibi bir adam yetişmiş... Ona ait size enteresan bir belge getirdim... Edirne'de, Edirne'nin Cumhuriyet devresinden sonraki döneminde bazı temel ha-

diselere ve inançlara dokunulmamak için Edirne'nin tarihi kendi kaderine bırakılmıştır.

Bu bakımdan Edirne kadersiz bir şehirdir.

Ben Mehmet Şeref Aykut'u yakından tanıdım ve onun gerçek hayatının de-yebilirim ki destanlaşma-sında ancak mini mini bir safha olan şu kitabı satır-laştırmaya muvaffak oldum.

Bundan dolayı bir vicdan rahatlığı içindeyim... Bu zat; çok az faniye nasib olan bir çocukluk çağı içinde politika-yaya girmiştir. Kendi iradesiyle girmiştir... İtimat buyrun ben bu kitabı yazarken zaman zaman bu kadar yakından tanımasaydım bu insanı;

belgeler elimde olmasaydı, reddi mümkün olmayan belgeler; bu bir efsane derdim...

Öyle olaylar var ki bu zatın hayatında 'aynı insanın hayatına girmez.' Mesela, Talat Paşa'yı gizli bir cemiyete iştirak etmekten ve bu cemiyeti yaymak it-hamı ile Divan-ı Harbe verildiği zaman, idam talebiyle, onu kurtarıyor ama; değil Osmanlı, dünya tarihinde görülmeyen bir olayla bir avukat olarak, müvekkilini kurtarıyor, kendi mahkum oluyor.

Ayhan Tunca- Çok ilginç çok... Hukuk tarihinin tipik bir örneği.

Cemal Kutay- Ondan sonra, bu akli başında adam, delidir diye (o zaman akıl hastahanesi Osmanlı'da yalnızca Manisa'da var, bir de İstanbul Toptaşı'nda başka yok) Oradan fevri ve 'ani intiaslara melakan akliyesinde çalkantı' olduğuna dair tam teşkilatlı Heyeti Sıhhiye'nin raporuyla o büyük Hürriyet kahramanı (Kamil) Paşa onu Tevfik Nevzat'la beraber, Bitlis'e sürülmekten kurtarıyor.

Efendim mesele şurda... Mühim olan nokta; onun zaten sürgünden kaçışı, o da ayrı bir hikaye... Orada da Hürriyetin ilanından sonra Harbiye Nazırı olan ve 48 saat sonra kalp sektesinden ölen Recep Paşa bazılarını Avrupa'ya göndertiyor... Abdullah Cevdet'i, daha sonra İçişleri Bakanı olan meşhur Ferit Bey'i, Dr. Rıza Nur'u bunları deniz yoluyla gönderiyor Recep Paşa.

BİR DEVİR AYDINLANIYOR

Şehit Sadriazâm TALAT PAŞA'NIN GÜRBET HATIRALARI

CEMAL KUTAY

**ÜÇ CİLDİN
BİRİNCİSİ**

ikinci baskı

Hürriyetçi bir adamdı Recep Paşa. Bu sürülenlerin de bir vatan meselesi için sürüldüğünün idraki içinde; onlara aldıkları maaşları, Abdülhamit ödüyor. Abdülhamit'in davası, kimseyi aç bırakmak değil; İstanbul'dan uzaklaştırıp kendine karşı hareketi önlemek.

Onun için mesela İstanbul'daki memurla diğer yerlerdeki memurlar tam maaş alamazken, bu sürgün edilenler Hicaz'da; tam maaş alıyorlardı. Garip bir politika. Şeref bunlara katlanıyor. Avrupa'ya gitmek istemiyor... Şeref'in davası, memlekete gelebilmek ve ele geçmeyeceği bir yerde, mücadelesine devam etmek... İzmir'e geliyor. O meşhur Hizmet Gazetesi'nin iki kurucusu vardır... Biri; Tevfik Nevzat, o Bitlis'te öldü; hatta, öldürüldü. Onu iddia ettiler... O iddia da akla yakın gelmiştir.

İkinci kurucusu Şeref. Ama Şeref deli... Fakat akıllı deli... Raporlu.... Ondan sonra kalkıyor gizlice Edirne'ye geliyor... Edirne onun için Kâbe gibi adeta... Şimdi bu adamcağız Malta'dan döndükten sonra... Biliyorsunuz... Bakın onun şeyini getirdim size... O sizin için şarttır... Bakın dikkat ederseniz... Şu Celal Bayar'ın, nasıl tanıştılar falan onu anlattığı notlardır. Şöyle anlatıyor: "Ben evvela Şeref'i Balkan Harbi yıllarında, acı günlerde tanıdım. Ailesiyle; İttihat ve Terakki katibi mesulü olduğum Bursa'ya tedaviye gelmişlerdi. İkinci karşılaşmamız onun Edirne, Benim Saruhan(Manisa) Milletvekili olarak, son Osmanlı Meclis-i Mebusan'ında oldu.."

Celal Bayar şöyle devam eder: "Ben bilmiyordum; Meclisin Fındıklı Sarayı'ndaki yerini sorarak gittim...

Cemal Kutay, Mehmet Şeref Aykut'un bastonunu ilgiyle inceledi

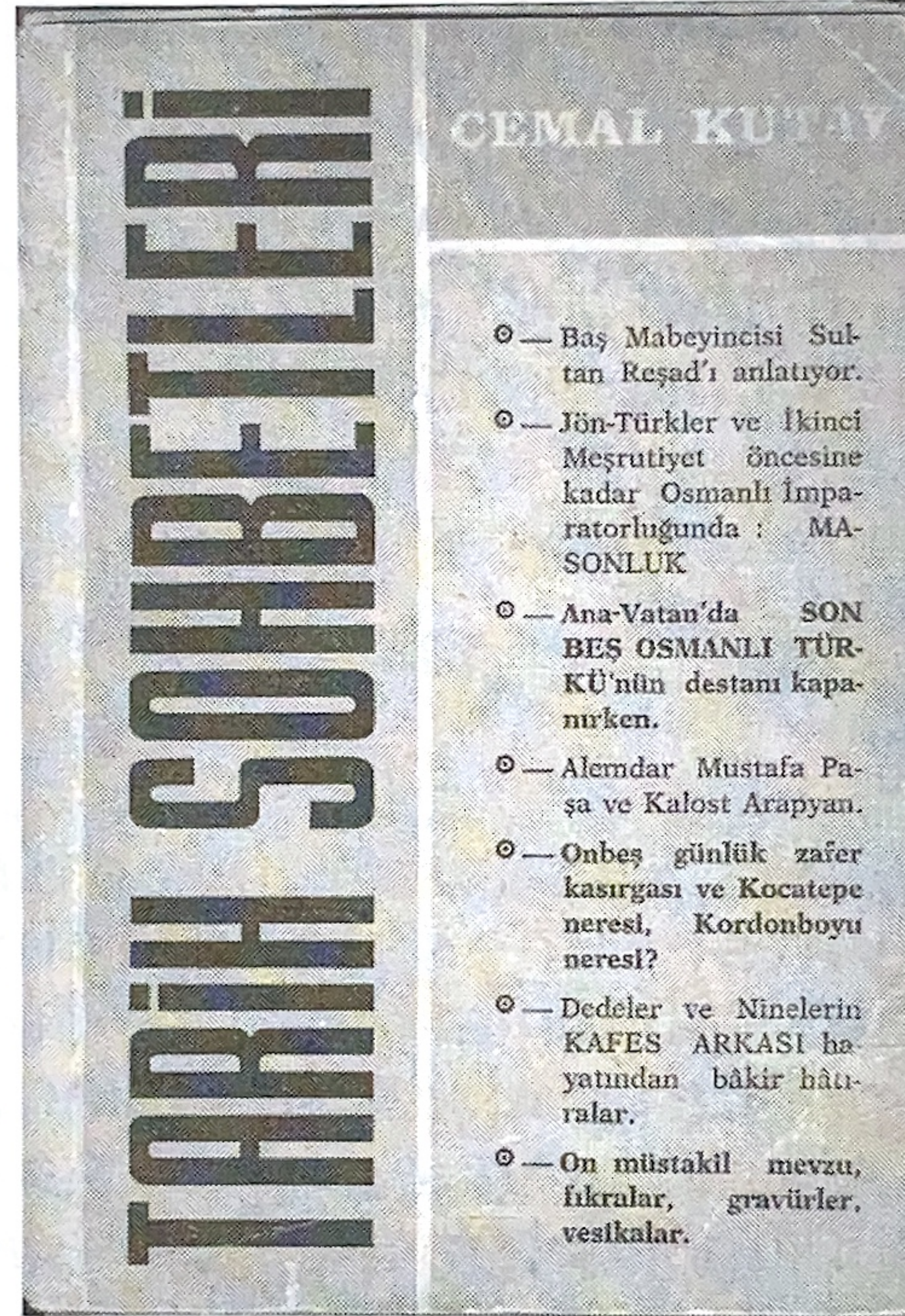
Üç gün sonra Meclis toplanacaktı. İçerde Şeref'i arıyordum. Celalettin Nuri Bey'i arıyordum... Rıza Nur'u arıyordum Tesadüfen girdim içeri. Öğleye yakındı, baktım toplantı salonunda Riyaset Kürsüsü'nün yanındaki bir masada, üç kişi yemek yiyor. Gittim yanlarına doğru; çok yaklaştığımda, tanıdım. Kavun, tulum peyniri ve ekmek yiyorlar... Şeref'i gördüm... beni hemen tanıdı ve kalktı... Kucaklaştık... İkincisini tanıımıyordum... Bana takdim etti.... Sivas Mebusu Kara Vasıf Bey... Miralay... Meşhur Karakol Cemiyeti'ni kuran adam... Üçüncüsünü de ismen gayet iyi tanıyordum ama görmemiştim: Dr. Rıza Nur... Milli Mücadele'de Sağlık bakanı, Maarif Bakanı ve Lozan'da da ikinci murahhas. Oturduk... Muhabbet ettik, falan..."

Ondan sonra Şeref dönmüş, Karakol soyadını alan o miralay Vasıf Bey'e (emekli o zamanlar) "İşte" demiş "Bir arkadaş daha geldi."

Celal Bey; "Bir ara ben ne demek istiyorlar.... anlamadım.... Sonra çıktı meydana... Bir Felah-ı Vatan konusu"

Gerçekten de Felah-ı Vatan'ın kuruluşu 10 Şubat 1920; Misak-ı Milli'nin kabulü ise 17 Şubat 1920... Yani anlaşılan o ki Celal Beyin anlamaya çalıştığı

muhabbetteki Felah-ı Vatan ile Misak-ı Milli olayı arasında yalnızca yedi gün var... İstanbul'un işgali haber alınmış.. Ankara'da Meclisin ne zaman toplanacağı belli değil... bu vaziyette Milli harekete bir meşruiyet mekanizması getirmek lazım. Bir statü... Teorik bile olsa bir statü, yani hukuki olarak... O Meclis'in reisi olan Celalettin Arif Bey değerli bir hukukçu...

Mahkeme-i Temyizden geliyor... Ve zaten TBMM'si kurulduğu zaman Reisi Saniye olan o... Tabii Mustafa Kemal'in meşgul olması imkan ve ihtimali yok. Düşman ilerliyor... Meclisin fiili reisi Celalettin Arif Bey. Bu fikir onun fikri: Misak-ı Milli'nin okunması... Misak-ı Milli'nin ne olabileceği de, bunların hepsince malum...

Ayhan Tunca: Yani... Şunu söylemek mümkün...

Misak-ı Milli ile ilgili bir ön çalışma, birkaç kişi arasında...

Cemal Kutay: Efendim! Yedi kişi bunlar... Yedi kişi üç günde devamlı olarak şey ediyorlar... Başlarında Rauf Orbay var.. Zaten Felah-ı Vatan'ın şeyi de o ... Grup Başkanı... İkincisi Kara Vasıf .. Size bahsettim.. Soyadı Karakol olan... Efendim bu zat 1927'de Kızıltoprak İstasyonu'nda kendisini tren yoluna atarak intihar etti. Üçüncüsü Mehmet Şeref Aykut...

Dördüncüsü; İttihat ve Terakkinin ilk Katibi Umumisi olan Mithat Şükrü Bleda... O da Mustafa Kemal döneminde Sivas Milletvekiliydi... Ve Atatürk'ün ölümüne kadar Milletvekilliliği yaptı. Daha sonra ayrıldı... Beşincisi Maarif Vekili olan Hamdullah Suphi Tanrıöver... Ondan sonra İstiklal Mahkemesinin astığı, Milli Mücadelenin Adliye vekillerinden olan Trabzon Mebusu Hafız Mehmet Bey... En sonuncusu da Cami Baykurt. Milli Mücadelede Dahiliye Vekili olan zat... Felah-ı Vatan'ın bu Misak-ı Milli'yi hazırlayan kişileri bunlar...

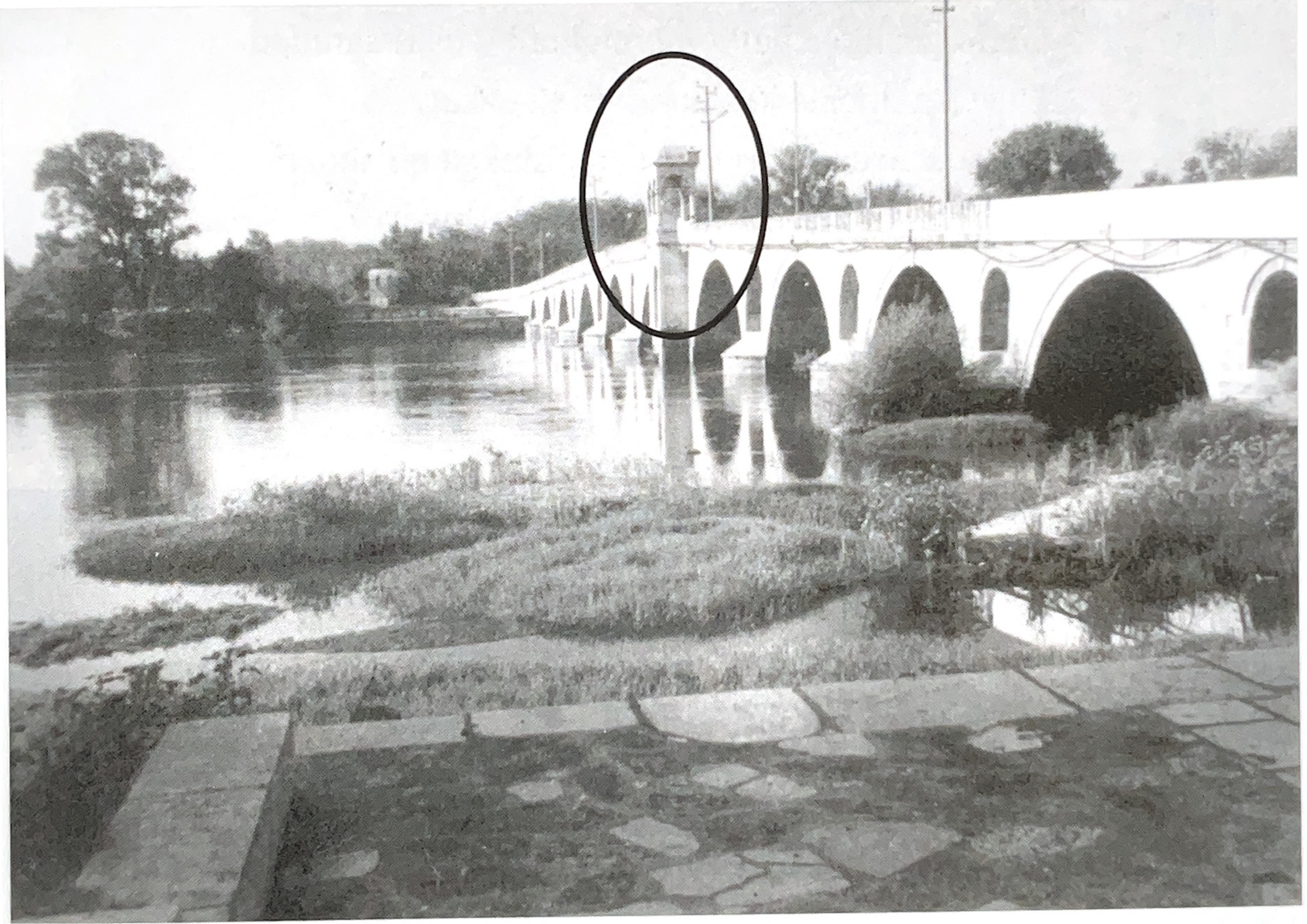
Bunların hepsi İnkılap Tarihinde, Kurtuluş Harbinde kendi sahalarında Şahsiyet olan adamlar... Müsbet veya menfi...

O ayrı...

SÜRECEK

MERİÇ KÖPRÜSÜ (YENİ KÖPRÜ- MECİDİYE KÖPRÜSÜ) VE SEYİRKÖŞKÜ (1842-1847)

Işıl Yılmaz

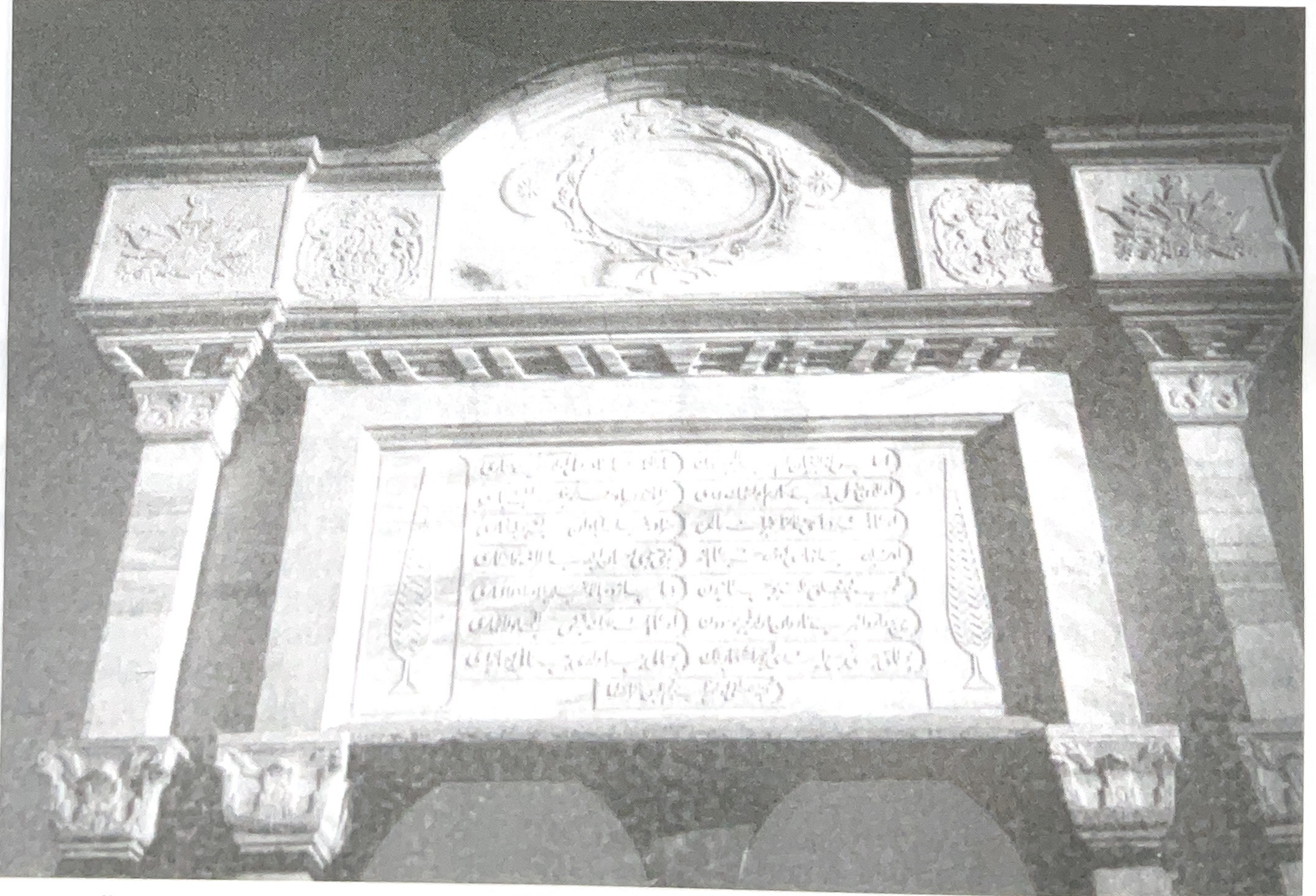
Edirne'den Karaağaç'a doğru gidildiğinde iki köprüden geçilir. Birincisi Tunca Nehri'nin üzerinde yer alan ve 1608-1615 tarihlerinde döneminin Edirne defterdarı olan Ekmekçizade Ahmet Paşa'nın yaptırdığı aynı adlı köprüdür. Bu köprü geçildikten sonra da, Meriç Nehri üzerinde yer alan ve halkın Meriç Köprüsü olarak adlandırdığı Mecidiye Köprüsü

- Yeni Köprü yer alır. Bu köprüden önce yerinde ahşap bir köprünün bulunduğu Yeni Köprü'nün yapılmasını 1832 yılında yeni bir köprünün inşasının gerekliliğine inanan II. Mahmut emretmiştir. Ancak Osmanlı İmparatorluğu'nun ekonomik sorunları yüzünden köprünün yapımı Sultan Abdülmecit zamanında gerçekleştirilebilmiştir.

1842 yılında yapımına başlanan, kesme taştan 12 kemerli köprü, 1847 yılında bitirilmiştir.

Köprünün Seyir (Tarih) köşkünde yer alan Şair Ziver'in yapılış tarihini de verdiği mermer kitabe Yunan İşgali sırasında Yunanlılar tarafından sökülüp götürülmüştür.⁽¹⁾ Kitabedeki metin şöyledir:

Esasendazı bünyanı kerem Abdülmecit Hanın
İmarı mülkünün üstadı adli oldu mimarı
Olaldan menhili azbül-mekarim ol şehrin ahdi
Seza manendi derya nehre kılsa lütfunu cari
O şahinşehit elhak faizülhayrat alemde
Sezadır kılsa abadan mülkü böyle asarı
Edirne beldesi enharı üzre hayrı şahane
Garihi cuyi ihsan eyledi etrafı aktarı
Gelip geçtikçe halkı memleket bu cisri saniden
Duasazı dübala kıldılar evradü ezkarı
Mericiü Arda nehri ta revan oldukça bu sudan
O şahin mülkünün fayzi ilahi ola enharı
Bu takı cisri tersi itti Ziver işbu tarihim
Bu ali cisri oldu Hayri sanii cihanderi ⁽²⁾

SEYİRKÖŞKÜ

Dört sütun üzerine kemerle oturan ve aynalı tonozlu üst örtüye sahip olan Seyir Köşkü'nün alınlık kısmı dönemin üslubu olan ampir sanatının süsleme örgeleriyle bezenmiştir.

İtalya ve Mısır fethinden sonra Napoleon Bonaparte'nin yeni bir mimari üslup yaratma isteği sonucunda ortaya çıkmış olan Roma ve Mısır sanatından esinlenmeler⁽³⁾, 18.yüzyıl sonlarında henüz Barok ve Rokoko üslupları Osmanlı Sanatı içerisinde egemenliği sürdürürken Neo-Klasik Fransız Ampir üslubunun etkileri 18. Yüzyıl sonlarında ortaya çıkmış ve etkilerini resmi bir mimari halinde 19. Yüzyılın ikinci yarına kadar sürdürmüştür.⁽⁴⁾

Bezeme; dağarcığında askerlik ve soylulukla ilgili kılıçlar, çatılmış silahlar,

bayrak demetleri, davullar, zırh, miğfer, girland ve perde motifleri görülen ve bir yandan devletin gücünü de simgeleyen neo-klasik ampir üslubu, kendini yenileme girişimlerinde olan⁽⁵⁾ Osmanlı İmparatorluğu'yla da örtüşmekteydi.

Seyirköşkü'nün alınlığının cephesinde ve iki yan yüzünde, neo-klasik bezeme örgeleri görülmektedir. Batı yönüne doğru bakan alınlığın cephe yüzeyinde, ay-yıldızlı püsküllü alem, oklar, bayraklar, kılıçlar, toplar, top namlu temizleyicisi ve merkezde trampet görülür. Trampeti ve kompozisyonun alt kısmını da çiçekler çevrilmiştir. Bu batıya bakan cephe yüzeyindeki alçak kabartma şeklindeki kompozisyonun ikisi de aynıymış gibi görülse de dikkatli bakıldığı takdirde

ufak farklılıklar olduğu görülmemektedir. Çiçeklere de dikkat edildiği zaman arasında farklılıklar olduğu görülmektedir. Ay-yıldızlı püsküllü alemdeki yıldız oluşturan süslemeler de bir birinden farklıdır. Bu da restorasyon geçirmiş olabileceğini akla getirmektedir.

Bölünmemiş ikinci yüzeyde barok S ve C kıvrımlı dallarla çevrelenmiş meyve kaseleri yer almaktadır. Soldaki kasenin içinde incirler, sağdaki kasenin içinde de üzüm salkımları yer alır. Yuvarlak kemerli orta yüzeyde de birbirlerine bakan iki ay-yıldızın ortasında çiçek dizisi ve kurdeleyle çevrelenmiş madalyon vardır. Madalyondaki padişahın tuğrası yerinde olmamakla birlikte izleri belli olmaktadır.

Seyir Köşkü'nün alınlığı-
nın şehir ve Bosnaköy yön-
lerine bakan yüzeylerindeki
kompozisyonlar ana yü-
zeyine geneli itibariyle
benzemekle birlikte nes-
neler daha farklıdır. Bura-

daki topraklar daha büyüktür;
toprakların üzerinde yer alan
trampet daha küçük ve tip
olarak daha farklıdır. Mer-
kezde yer alan bu trampet-
ten iki borazan yukarıda
doğru çıkmaktadır. Kılıçlar

ve flamalar birbirinden fark-
lılık göstermektedir. Bura-
daki ay-yıldızlı alem de ön
yüzeydekinin aksine püs-
külsüzdür.

"BATILAŞMA" NIN İZLERİ...

Seyirköşkü'nün bir diğer
önemli özelliği de aynalı to-
noz olan örtünün içinin, Os-
manlı sanatının batılaşma
döneminde görülmeye baş-
lanan ve gittikçe yaygınla-
şan duvar resimleriyle be-
zenmiş olmasıdır.

Edirne'de batılaşma dö-
nemine ait olan yegane du-
var resimlerindenidir.

Osmanlı sanatında 18.
Yüzyılla birlikte yeni bir
döneme girilir. Başlangıç
dönemi Lale Devri (1703-
1730) olarak adlandırılan
batılaşma dönemiyle birlikte,
Osmanlı sanatı ve mimari-
sinde bir üslup değişikliği
oluşmaya başlar.

Bir geçiş dönemi özelliği
gösteren Lale Devri'nde Batı
sanatında var olan motifler
yavaş yavaş Türk Sanatında
kendini göstermeye başlar.
Bu etkinlikler özellikle süsle-
menin aşırı derecede çoğal-
ması ve batı sanatına ait
olan bezeme örgelerinin
süslemeler içinde yer alma-
sıdır. ⁽⁶⁾

Batılaşma döneminde
Osmanlı sanatının gelenek-
sel tasvir sanatı olan min-
yatür de 17. Yüzyılla birlikte
değişim göstermeye başlar.
Avrupa'yla ve bu yüzyılda
özellikle de Fransa'yla ge-
lişen bu kültürel ilişkiler so-
nucu - devletlerin birbirlerine
gönderdiği hediyelik eşyalar,

elçilerin batıya yaptıkları se-
yahatler ve tutukları seya-
hatnameler, Osmanlı'da
matbaanın kurulmasıyla
çoğaltılmaya başlanır, stilize
bitkiler natüralistleşir, doğa
tasvirlerinde derinlik önem
kazanmaya başlar ve tek
kadın ve erkek figürleri
portreci bir anlatımda gö-
rülmeğe başlanır.

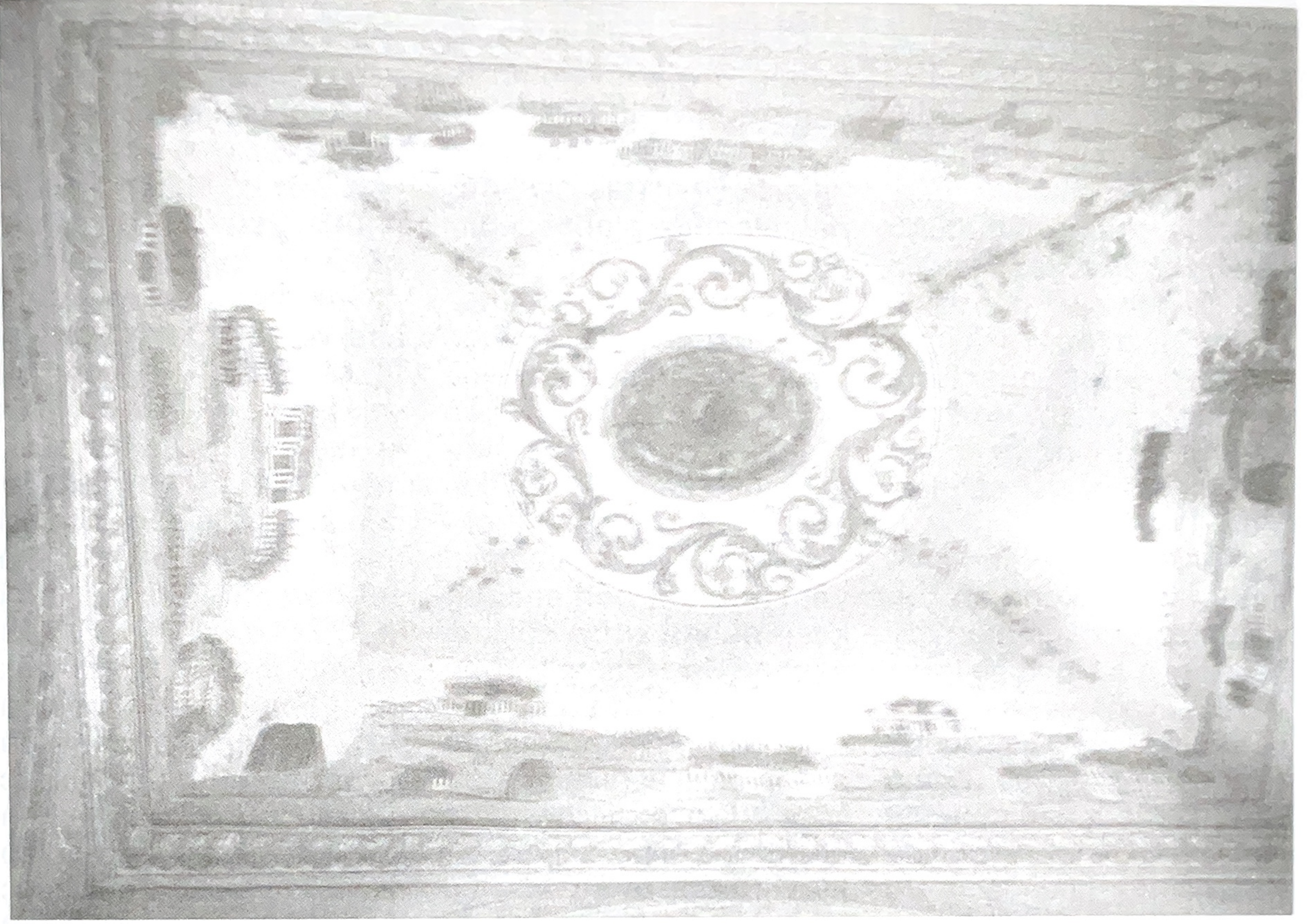
Bu etkinliklere bağlı ola-
rak, minyatür sanatı yavaş
yavaş etkinliğini yitirmeye
başlar. Batılı bezeme örge-
lerinin barok ve rokoko üs-
luplarının Osmanlı süsleme
dağarcığına girmesiyle,
aslında teknik olarak ka-
lemişinden farklı olmayan
kuru sıva üzerine tutkal ve
su ile karıştırılmış tutkal bo-
yayla yapılan duvar resimleri
ortaya çıkar. ⁽⁷⁾ Osmanlı kla-
sik sanatında yaygın olan
bitkisel motiflerden oluşan
kalemışlerinin yerini bu
dönemde barok ve rokoko
motifleri alır.

İlk örnekleri I. Abdülhamit
(1774-1789) döneminde
görülmeğe başlanan duvar
resimleri dar şeritler halinde
tavanların eteklerini dolan-
makla birlikte figür içermez.
Bu ve manzara motiflerinin
ağırlık kazandığı bu duvar
resimleri giderek şeritlerin
dışına çıkmaya ve daha ge-
niş yüzeyleri kaplamaya
başlar.

Resimlerin geneline ba-
kıldığı zaman da konu ola-
rak manzara ögesinin ağırlık
kazandığı görülür. Bunların
içlerinde yer alan mimari
tasvirler, su ögeleri, çeşitli
ağaçlar, sulara yüzer fi-
gürsüz kayıklar, günbatım-
ları ve uçan kuşlar yaygınlık
kazanır. ⁽⁸⁾ Bu resimlerde,
belirli yerlerin yanısıra hayali
yerlerinde tasvirleri yapıl-
maktadır. Belirli yerlerin tas-
virleri olduğu anlaşılan re-
simler, resmedilmiş olan
yapılardan anlaşılmaktadır.
Mekke, Medine, Selimiye
Camii, Süleymaniye Camii,
Kız Kulesi, çeşitli İstanbul
tasvirleri o dönemde baş-
kent dışındaki Anadolu ve
Rumeli kentlerinde yer alan
örneklerde rahatlıkla görül-
mektedir.

Meriç Köprüsü'nün (Me-
cidiye Köprüsü) tonoz örtü-
sünün içindeki duvar resim-
lerine baktığımız zaman da
hiçbir figürün yer almadığı,
su, mimari ve ağaç ögele-
rinin ağırlık kazandığı re-
simler görülür. Hatta gökyü-
zünde sıra sıra kuşlar uç-
maktadır.

Orta göbekte oval bir
madalyonun çevresinde
yeşil ve sarı tonlarıyla renk-
lendirilmiş S ve C kıvrımlı
yapraklar, beş kollu yıldız
oluşturacak şekilde madal-
yonu çevreler.

TAVAN RESİMLERİNİ KİM YAPTI?

Aynalı tonozun her ayrı yüzeyinde de birbirini takip eden manzara tasvirleri yer alır. Yapılar çoğunlukla beyaz ve kahverengiyle

renklendirilmiştir. Teknik olarak baktığımızda ise perspektif kurallarının tam anlamıyla oturtulmadığı, minyatür geleneğine daha

yakın olduğu görülmektedir. Bu da akla yerel bir sanatçının çalışmış olabileceği düşüncesini getirmektedir.

RESİMLER EDİRNE KÖŞKLERİNİ Mİ ANLATIYOR?

Tasvirlere baktığımız zaman ise İstanbul manzaralarının çağrıştıracak etkili bir unsur görülmektedir ki; Edirne'de Meriç kıyısında 17. Yüzyıldan beri

yalılar ve kasırlar olduğu bilinmektedir. Bunlardan en önemlisi de IV. Mehmet'in, Meriç köprüsünü geçince Bosnaköy yolu üzerinde yer alan ve yabancı elçilerin

konakladığı hatta daha sonraki yüzyılda konaklayanların arasında İngiliz elçisinin eşi olan Lady Montague'nın da katıldığı Demirtaş Kaser'idir.

Bunun dışında Rifat Osman'ın Edirne Reh-nüması'ndan da Makbul İbrahim Paşa'nın Bülbül adasında, Rüstem Paşa'nın bülbül adasında, Köprülü Fazıl Mehmet Paşa'nın Meriç'te Kırkkavak bahçe yanında yalıları olduğunu öğrenmekteyiz. Tasvirlerden birinde, tonozun göbeğine doğru bir adacık şeklinde olan ve etrafı ağaçlarla çevrili ve üç yüzlü mimari yapının yer aldığı tasvir Bülbül adasını anımsatmaktadır.

Kasrı, Meriç Nehri kıyısında Meriç Köprüsü'nün yanında yer almaktaydı. "Köşkün ortasında bir taşlık vardır. Divanhaneler taşlığın iki yanında ve çifttir. Bunlar birer kat yükseklikte ve taşlığın üzerinde bulunan üst kanattaki odanın iki yanında kanatlar durumundadır. Bu üçlü kompozisyon Edirne ve Balkanlar'da kendine özgü bir ev tipi biçiminde 19. Yüzyıla kadar yaşamıştır. Köşkün yapı tarzı ahşaptır. Üst

kat dolma duvardır. Alt kat ahşap direkler arasında tamamen camekandır."⁽⁹⁾

Tavan resminde bayaz renkte boyanmış olan iki yana doğru üç yüzlü düzenlemeye sahip olan yapı da akla Demirtaş Kasr'ının betimlenmiş olabileceğini getirmektedir.

Bunun dışında, Tunca nehri üzerinde Değirmen Köprüsü yönünde de yine IV. Mehmet'in Sultan Mehmet Kasr yada Dolmabağçe karsı da denilen 1671 yılında çeşitli eklentileriyle birlikte tamamen yapımı biten görkemli bir kasır daha vardır. Köşkün yapımında Hatice Turhan Sultan da önemli bir rol oynamıştır. Dolma duvarlı ahşap çatılı yapı, büyük bir köşk odası, çeşitli boylarda üç oda, bir sofa, bir hela, bir küçük oda, farklı boy ve uzunluklardan oluşan koridorlar ve dehlizler, bir hazne ve hamamdan oluşan yapının bir de önünde o zamana kadar yapılmamış

büyükte bir havuz da yer almaktaydı.⁽¹⁰⁾

Osmanlı İmparatorluğu'na ikinci başkentliği yapmış olan Edirne, İstanbul başkent olduktan sonra da önemini pek kaybetmemiştir. Özellikle IV. Mehmet döneminde yeniden en güzel günleri yaşayan Edirne, önemli sayıda evlere, köşklere ve nehir kıyısında yalılara sahipti. Ancak bu yalıların ve köşkerin ne yazık ki, hiçbirisi günümüze gelememiştir. 1752'de büyük bir deprem, 1808'de Tunca sel baskını, 1844'te bir başka sel baskını, 93 Rus Harbi (1877-1878), ve 1913 Bulgar İşgali, Edirne'de pek çok yapının yok olmasına ve ortadan kalkmasına neden olmuştur. Sonuç olarak, böylesine zengin köşklere ve yalılara sahip olmuş olan Edirne'de, Meriç Köprüsü'nün Seyirköşkü tavanında yer alan betimlemelerin Meriç ve Tunca kıyılarındaki yapıları tasvir etmesi olanaklıdır.

(1) Osman Nuri Peremeci, Edirne Tarihi, Resmi Ay Matbaası, İstanbul 1939, s.81; Pars Tuğlacı, Osmanlı Şehirleri, Milliyet Yayınları, İstanbul 1985, s.109

(2) Ahmed Badi Efendi, Riyaz-ı Belde-i Edirne, çev.Yrd.Doç.Dr.Ratıp Kazancıgil, Edirne Valiliği Yayınları, İstanbul 2000, s.180

(3) Ana Britannica Ansiklopedisi, Cilt 2, 1986-1987, s.12

(4) Semavi Eyice, "18.yüzyılda Türk Sanatı ve Türk mimarisinde Avrupa Neo-Klasik Üslubu", Sanat Tarihi Yıllığı, Cilt IX-X, 1979-1980, s. 169

(5) Aptullah Kuran, "19. Yüzyıl Osmanlı Mimarisi" Celal Esad Arseven Anısına Sanat Tarihi Semineri Bildirileri (7-10 Mart 1994), Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2000, , 235

(6) Semavi Eyice, a.g.m. , s.165

(7) Günsel Renda, Çağdaş Türk Resim Sanatı, Tılgat Sanat Galerisi Yayını, İstanbul, Tarihsiz s. 50

(8) Rüçhan Arık. Batılılaşma Dönemi Amadolu Tasvir Sanatı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988,s.122; Günsel Renda, a.g.e. , s.56.57.58 ve 69.

(9) Pars Tuğlacı, a.g.e., s. 110

(10) Pars Tuğlacı, aynı, s.110

HERODOTOS'A GÖRE TRAKLAR

Yeryüzünde, Hintlilerden sonra, en kalabalık olanlar Trakyalılar'dır; bir tek adamın komutasında ya da tek idareyle hareket etseler, hiç yenilmez ve bence, ulusların en güçlüsü ve en kalabalığı olurlar. Ama onlar için imkansız buradaydı ve bu birlik hiçbir zaman kurulamadı; bunların zayıf yerleri burasıdır. Oturdıkları yere göre birçok adlar alırlar, ama bütün bu ulusların görenekleri her noktada hemen hemen aynıdır, yalnız Getaililer ve Trausililer'le Kreston'un kuzeyinde oturanlar bunun dışında kalırlar.

Öbür Trakyalılar'ın şu

görenekleri vardır: Çocuklarını köle olarak yabancılara satarlar; kızlarını kapamazlar, istedikleri adama gitmekte serbest bırakırlar; buna karşılık, ana-babalarından para karşılığı satın almış olduklarına hiç göz açtırmazlar. Dövme yaptırmak soyluluk işaretidir; dövmesiz olmak kötülük getirir. Hiçbir iş görmemek kibarlıktır; toprakta çalışmak şerefsizliğin en aşağısıdır; soylu yaşamak demek, savaşa ve başkalarını soymak demektir. Bellibaşlı görenekleri bunlardır.

Tanrılar arasında yalnız Ares, Dionysos ve Artemis'i sayarlar. Yalnız

kralları öbür yurttaşlardan ayrı olarak, en büyük saygıyı Hermes'e gösterirler; onu ataları sayar ve yalnız onun adına and içerler.

Zenginlerin ölü gömme törenleri şöyledir: Ölüyü üç gün seyre koyarlar, çeşitli kurbanlar keserler, yanıp yakılırlar ve arkasından büyük bir şölen gelir. Sonra gömerler, ölü ya toprağa verilir ya da külleri alınır; bir tümsek yaparlar, çeşit çeşit oyunlar oynarlar, en yüksek kazanç teke tek yapılan güreş için konulan ödüdür. Traklar'ın ölü gömme törenleri bunlardır.

KEPİRTEPE KÖY ENSTİTÜSÜ VE ÖĞRETMENLİK ANILARI (20)

Sefer Hakkı Tunca
Emekli Öğretmen

KADIDONDURMA KÖYÜ'NDE BİR EĞİTMEN VE OKUL YAPIMI

Köplü'den Kadıondurma Köyü'ne tayin olduğumda; bu köyde, eğitim öğretim bir öğretmen tarafından yürütülmekteydi.

Eğitmen Nail Yılmaz, 1937 yılında Edirne'de düzenlenen Eğitimci kursuna katılmış; kursu bitirdikten sonra, Kadıondurma'da okul olmadığı için Subaşı köyünde (Şimdi belde) göreve başlamıştı.

Daha sonra Kadıondurma'da Kambur Mehmet denilen Mehmet Sezgin'in kahvesi okula dönüştürülmüş ve Eğitimci Nail Yılmaz burada 3.sınıfa kadar yürüyen bir eğitim dönemi başlatmıştı.

Kadıondurma'ya

geldiğimde Eğitimci bir grup öğrenciyi 3. Sınıftan mezun etmişti ve ben bu öğrencileri yeniden toplayarak 4. Sınıfa kaydettim.... Onlar benim 5. Sınıftan mezun ettiğim tek öğrencilerimdir.

Köyde yeni bir okul yapımı için girişimde bulunan dönemin Gezici Öğretmenleri uzun süre bir okul arsası belirlenmesini beklemişler; ancak gerekli yanıt alamayınca Tata Mehmet denilen bir köprünün evinin batısındaki alanı okul yeri olarak atılmışlar.

Okul temeli önce buraya atılmıştır.

Fakat Edeköy'den gelip Kadıondurma'da bu okulun bulunduğu yere

uzak kalan mahallede yerleşenler "uzaklık" gerekçesiyle okulun yapımına karşı çıkmışlardı.

Sonunda okula yeni bir arsa arama yarışı başladı.

Mehmet Çatan ve Veysel Kaba ikna edilince, kendilerine ait arsalardan birer parça verdiler ve köyün ilk modern ve iki sınıflı okulu bu arsaya yapıldı. Okul yapımında, 1939'daki su baskını nedeniyle terkedilen Edeköy'ün cami taşları ve bazı evlerin malzemelerinden yararlanıldı.

Ben Kadıondurma'daki öğretmenliğime bu okulda başladım...

Eğitmen Nail Yılmaz'la (sol başta) Kadıondurma İlkokulunda bir süre birlikte çalıştık. Nail Yılmaz birinci sınıfları; ben, iki, üç, dört ve beşinci sınıfları karma olarak okutmaktaydım. Fotoğraf o yıllarda bir grup öğrenci ve rahmetli Nail Yılmaz'ı birlikte gösteriyor.

EDİRNE ESKİ MİLLETVEKİLİ M. EDİP AĞAOĞULLARI'NIN ANILARI (9) (KENDİ KALEMİNDEN)

M. Edip Ağaoğulları: “Yunanlılar yüzümüze
karşı ‘KEMALİST’ derlerdi...”

YUNAN HARBİ... ÇORLU İŞGAL EDİLİYOR... EDİRNE ATEŞ ALTINDA... İMARET DÜŞTÜ...

Vaziyetim için topçu kumandanını aradım. Topları teftişe gitmiş, bulamadım. Ertesi gün de göremedim. Seferberlik ilanı üzerine 1890 – 1901 doğumluları topladılar. Bölüklerin mevcudu 100 kişi olmuştu. Fakat silah yoktu. Edirnemiz de bir cebel (dağ) Tb. , iki onbeşlik obus, bir sahra bataryası, 10.5'luk obus, cebel bataryası ve bir bomba bataryası vardı. Piyade kuvveti de Fıkra 49 ve alaydı. Efradın iaşe ve teçhizatı için Paşaeli Cemiyeti teşekkül etti. Ahaliden haline göre para toplanıyordu.

Düşman bir gece Köprübaşı'na taarruz etti ise de muvaffak olamadı. Epey

telafet verdi. Düşman Tekirdağ'dan ihrab (savaşa sürüklenme) yapmış, orada fıkra hiç silah atmaya geriye ricata, askerler de evlerine dağılmaya başlamış, düşman da meydanı boş bularak o gün Çorlu'yu işgal etmiştir.

Edirne Cephesi'nde o gün umum topçulara mahdut adette ateş etmeleri için emir verildi. Ateş başladı. Ahalî müthiş telaşa düştü. O gün Kıyık'ta Kumandanı bekliyordum. Düşman topçuları da ateşe başladı. Ezana kadar ateş devam etti. İmaret'teki evi kayınpederlere nakil ettim. Ertesi günü yine ateş devam etti. Düşmanın Çorlu'dan ilerlediğini

haber aldık.

Düşman İmaret'i de düşürdü. Herkes kaçıyordu. Uzunköprü'nün de bozulduğunu, düşmanın ilerlediğini haber aldık. Kolordu Karargahı Lalapaşa'ya çekilmişti. Edirne'den hicret eden edeneydi. Bir karmaşıklık devam ediyordu.

Akşamüzeri bir mütareke heyeti Karaağaç'a giderek şehri teslim edeceklerini, gelip teslim almalarını söylemelerine rağmen, düşman o gece giremeyeceğini, ertesi gün gireceğini söylemiş. Düşman sabaha kadar topçu ateşine devam etti. Bazen bizim taraftan da ateş ediliyordu.

SANAT OKULUNDA BOMBALAR VARDI... HEPİMİZ KAYINPEDERLERE GİTTİK

Onları kuyulara atmak lazımdı. Merkez Kumandanlığına gittim, görüştüm. Beraber gideriz demelerine rağmen ben hemen giderek ezana kadar çalıştım, o işi hallettim. Ben de hemen o gün gitmeye karar verdim. Beygirimin Yunanlıların elinde kalmaması için -evde kalırsa satarlar düşüncesi ile- beygiri eve getirdim. Eşyalarımı alıp gideceğim. Ezandan sonra Şefik geldi, gitti dediler. Şefik Bey'lere gittim. Gitti dediler. Halbuki beraber gidecektik.

Eve geldim. Tekrar daireyi askeriye gittim. Merkez Kumandanı, merkez bölüğü ile gitmiş, kimse kalmamış. Cephedeki askerler de mahalleler arasında, silahları ile firar ediyorlardı.

Bu vaziyet beni düşündürdü. Eve gittim. Ağabeyime, Kayınpedere, eniştem Salim Ağa'ya anlattım. Yolda Üsteğmen Ömer Lütfi efendiye rastgeldim. Ailesini almış akrabalarına gidiyorlardı. Beraber gidelim dedimse de, "bu karmakarışık vazi-

yette gitmeyeceğim" dedi. Ağabeyim ve Kayınpederim'in da vazgeç gitme demeleri üzerine çok düşünceden sonra gitmemeye karar verdim. Sebep de, Balkan Harbinde başıma gelen felaketleri düşündüm. Çünkü asker darmadağınık olmuş, istedikleri gibi gidiyorlardı. Maazallah, insanı öldürürlerdi. Ağabeyim, ailem, ablam, hepimiz kayınpederlere gittik. O gecede tek tük top ateşi oldu.

BÜTÜN CAMİLER AĞLIYORDU... DÜŞMAN EDİRNE'DE... KRAL GELDİ... AİLEYE VEDA...

Ertesi gün 25 Temmuz 1920 'de, sabahleyin saat 09.00'da düşman Edirne'ye girmeye başladı. Edirne bir matemhaneye dönmüştü. Bütün camiiler ağlıyordu. Bir sukunet devam ediyordu.

Bizim Yıldırım Yeni İmaret'teki koyunları gavurlar almışlar. Ağabeyime haber verdiler. Ağabeyim polis müdürlüğüne gitti. Koyunların bulunarak geleceğini söylemiş. İki saat sonra buldurarak almışlar, yalnız beş tanesini kesip yemişler, başka bir zarar olmadı.

Üç gün sonra Hakkı Efendi'nin 'kalan subayların İstanbul'a gönderileceği'

haberi üzerine Hakkı Efendi'yi görmeye gittim.

Her tarafta bir sükunet vardı. Hristiyanlar sevinç içinde idiler. Kral geldi. Resmi geçit yapıldı. Çok zabıt kalmış. Müftü Efendiye müracaat etmişler, ben de gittim. Burada kalan zabıtların isimlerini yazın, vesika verecekler dedi. Biz de toplanıp, Daire'yi Askeriye'ye gittik. Oradan hepimizi birkaç gün tahkikat yapmak üzere otomobillere bindirerek hastaneye götürdüler. 31 Temmuz 1920 idi. O gece orada kaldık. Birkaç gün sonra ifadelerimizi aldılar. Yirmi kişi müstesna,

hepimizi Atina'ya göndereceklerini söylediler. Kalanlar, doktor, baytar, katip vesaire idi.

Bizim kafileye 44 kişi olmak üzere hareket için emir verdiler. 13 Ağustos 1336 sabahı, 3'er neferle, saat 09.00'da ailelerimizle görüşmek üzere evlerimize gönderdiler. Ben İmaret'teki eve geldim. Anam yatıyordu. Diğerleri de ayakta hasta idiler. Kayınpeder, Validem ve refikam gelerek üç saat kadar görüştük. Hepsine veda çekerek hastaneye geldim. Bu ayrılık çok tesir etti. Çünkü hepsini hasta bırakmıştım.

ATINA'DAYIZ... CAFER TAYYAR ORADA... KORFU'YA GÖTÜRÜLÜYORUZ

13-14 Ağustos 1920 gecesi otomobillerle Karaağaç'a geldik. Terene binerek ertesi gün Dedeağaç'a, ve bir gün sonra da Selanik'e geldik. 16 Ağustos saat 10.00'da, Atina istasyonuna geldik. Bir saat bekledikten sonra otomobiller geldi. Bizi hastaneye götürdü. Cafer Tayyar Bey de orada idi. Görüştük. Ertesi gün yaya olarak yarım saatlik bir mesafede topçu mektebi harbiyesine götürdüler. Anadolu'dan alınan 45 kadar esir zabitan da orada idi. 24 Ağustos 1336'da 134 frank maaş verdiler.

Korfu'ya hareket etmek üzere yaya olarak Atina'nın içinde Pire tren istasyonuna geldik. Trene binerek Pire'ye geldik. Oradan yürüyerek iskeleye ve vapura bindik. Bu vapur ufak idi. 30 saatte Korfu adasına geldik. Vapurda çok zahmet çektim. Vapur tuttu ve gelene kadar

yattım.

Atina ve mektepte çok güzel yemek verdiler ve iyi muamele yaptılar. Korfu kalesindeki askeri hastaneye yerleştik. Koğuşlarda 16'şar kişi yatıyorduk. Biz, tanıştığımız Edirne'li arkadaşlarla beraber idik. Akram İbrahim, Muzikacı Mehmet Fuat gibi.

Orada her şahıs cibilliyetini gösterdi. Anadolu'dan esir olan Alaylı Kol Ağası Osman Efendi, Mülazım Kurt Fuat ve Süvari Yzb. Tevfik' in yapmadıkları kalmadı. Keza Topçu Üsteğmeni Ekrem, oraya ailesini getirmişti. Ailesi hergün Yunan Garnizon Komutanı ile kayık sefası yapıyordu. Garnizon Komutanına esir arkadaşlar hakkında her gün rapor veriyordu. Kuvayi Milliye muhalifi hükümete yazdığı bir mektubu yakaladık. Burada esir bulunan subayların,

subay olmayıp boyacı güruhundan kimseler olduğunu, kendisini oradan aldıkları takdirde çok hizmet vereceğini yazıyordu. Bu mektubu ben sakladım. Az zaman sonra Ekrem'in arkadaşları olan bazı ahlaksız subaylar bunu haber almışlar, kendisine söylemişler. O da Garnizon Kumandanına söylemiş. Bize arama yaptılar ve benim sakladığım yerde mektubu buldular. Birçok ifadelerden sonra bir şey yapamadılar. Bunun üzerine ben, Kamp kıdemlisi Albay İ. Hakka Bey'e bir dilekçe verdim. Bu subayların yaptıkları şerefsizlikleri ve Türk Ordusunun haysiyet ve şerefini lekelediklerini, buna mani olunmasını bildirdim. Fakat İ. Hakkı Bey bir şey yapmadı. Çünkü kendisi de hergün Korfu'ya gezmeğe çıksın diye Garnizon Kumandanı ile iyi görüşürdü.

YUNANLILAR YÜZÜMÜZE KARŞI "KEMALİST" DERLERDİ... ARKADAŞIMIZ KAÇIYOR... HÜCREYE KAPATILIYORUM...

Bende, resimde olduğu gibi dehşetli sakal vardı. Yunanlılar yüzüme karşı "Kemalist" derlerdi.

Hiç Korfu'ya gezmeye çıkmadım. Bizi fena bellemişlerdi. Ne olursa bizden biliyorlardı.

Koğuşumuzda Anado-

lu'dan esir olmuş marangoz ustası Ömer Lütfi isminde bir arkadaş vardı. Yunanlılar ona kalenin yüksek yerinde bir oda vermişlerdi, orada marangozluk yapıyordu. Bavul, şezlong, masa, vesaire. Almanya'da parası varmış, onu da getirtmişler.

Bu arkadaş eşyalarını satmaya başladı. Hatta ben de kamçısını almıştım. Bir gece ezandan sonra bağçede oturuyordum. Yavaşça geldi, beni görmedi, çiçekler arasına bir şey attı, gitti. Ben hemen kalkıp, bıraktığı şeye baktım.

Mantardan örülmüş bir kemerdi. Yerime döndüm. Biraz sonra kemeri almak için döndüğünde beni görünce şaşırdı. "Ne var" dedim. "İşte bununla bu gece kaçıyorum. İcap ederse yüzerek karşıya geçeceğim. Helaların yanından bir tekne ile iki de kürek sarkıttım. Buradan inip onları da alacağım. Tekne batarsa yüzererek geçme niyetindeyim" dedi. Ben de, "haydi, çabuk in, ben de nöbetçiye gözleyeyim" dedim. Oradan inmek kolay olduğundan, oraya her gece bir nöbetçi çıkardı. "Nöbetçi geliyor,

çabuk git" dedim. Helalar tarafına gittim. Oraya geldi. "Allahaismarladık" dedi ve ayrıldı. Bunu benden başka bilen yoktu. Koğuş Kıdemlisi idim. Her gün mevcut hakkında kıdemlimize haber vermemiz lazımdı. Ömer Lütü'yi ertesi gün göremedim. Akşam yemeğinden sonra Kıdemlimiz Albay İ. Hakkı Bey'e, "bu sabahtan beri Ömer Lütü Efendi gözüküyor, öğle ve akşam yemeklerine de gelmedi dedim." Telaşlandı. "Neden öğle zamanı söylemedin" diye çıkıştı. Hemen Garnizon Subayına haber verdi.

Subay geldi evvela bana sordu. "Bilmiyorum" dedim. Keza diğer arkadaşlar da böyle söylediler. Beni odasına götürdü "sen bunu bilirsin" söyle diye sıkıştırdı. Çünkü parası olduğunu biliyorlardı. "Yukarıda yalnız çalışıyor, bunu sizin askerlerinizin bilme ihtimali var" dedim. Kızdı. Hemen beni üzerimden su akar bir hücreye hapsetti. Üç gün hapis kaldım. Hapisten çıktığımda tekrar sıkıştırdı, "bunu sen biliyorsun, söylemiyorsun" dedi. Hafta iznini de kaldırdılar.

BİZLERİ KAÇIRMAYI KONUŞMUŞLAR, BİZ KAÇMAYA MUVAFFAK OLAMADIK

Üç ay sonra Ömer Lütü'den İzmir Cephesinden yazmış olduğu kart geldi. Kontrolden geçtiği için subay beni çağırdı, "bak bilmiyorum diyordun, sen kaçır-mışsın" dedi. "Evet" dedim "benim haberim vardı. Fakat siz olsanız söyler misiniz? Sizin vazifeniz bizi kaçırmamak, bizimki de kaçmak" dedim. "Doğru, doğru, haydi gidiniz" dedi. Bir müddet sonra da Kumandan değişti, bir mülazım teğmen geldi.

Yüzbaşı Refik isminde

bir arkadaş vardı. Güzel Rumca biliyordu. Ailesini de getirmişti. Ona kalenin alt katında bir oda vermişlerdi. Yanya'nın Türk Beylerinden birisinin ailesi onlarla konuşuyor, gelip gidiyorlardı. Bizleri kaçırmayı konuşmuşlar. Beni, Halit Beyi, Refik Beyi ve ailesini. Bunu bize Refik Bey söyledi. Biz Halit Bey ile pek inanmadık. Kadınla beni konuşturmasını istedik. Bir gün Garnizon Komutanı beni çağırarak, seni Refik Bey istiyor, gidin, konuşun dedi. Bir neferle

aşağıya gönderdi. Odalarına girdim. Kadınla tanıştım. Tam konuşmaya başladık ki, subay gelerek bana "siz çıkınız, misafir konuşsun, sonra siz konuşursunuz, benim odama geliniz" dedi. Tabii çıktım görüşemedik. Fakat o kadın Mülkiye Kaymakamını, kardeşini ve birkaç asker kaçırdı.

Biz kaçmağa muvaffak olmadık.

Üç arkadaşımız da İtalyan vapuru ile kaçmışlardı.

SÜRECEK

“ULUSLARARASI I. İLHAN KOMAN SEMPOZYUMU” HEYKELLER SERGİSİ İLE BİTİRİLDİ

Trakya Üniversitesi'nin 1-26 Eylül 2003 tarihleri arasında Rektörlük Karaağaç Yerleşkesi'nde gerçekleşen “Uluslararası I. İlhan Koman Heykel Sempozyumu” açılış töreni 1 Eylül 2003 saat 14.00'de Lozan Anıtı yanındaki çamlıkta gerçekleştirildi.

Edirne Valisi Sayın Fahri YÜCEL'in, Trakya Üniversitesi sanat danışmanlarının, belli sayıda heykeltıraşın ve Üniversite yöneticilerinin katıldığı sempozyumun açılış konuşmaları Üniversitenin sanat danışmanı ve aynı zamanda Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ayla ERSOY, Rektör Prof. Dr. Osman İNCİ ve Edirne Valisi Fahri YÜCEL tarafından yapıldı.

Prof. Dr. Ayla ERSOY, konuşmasında heykel sanatının doğuş sürecine değindi:

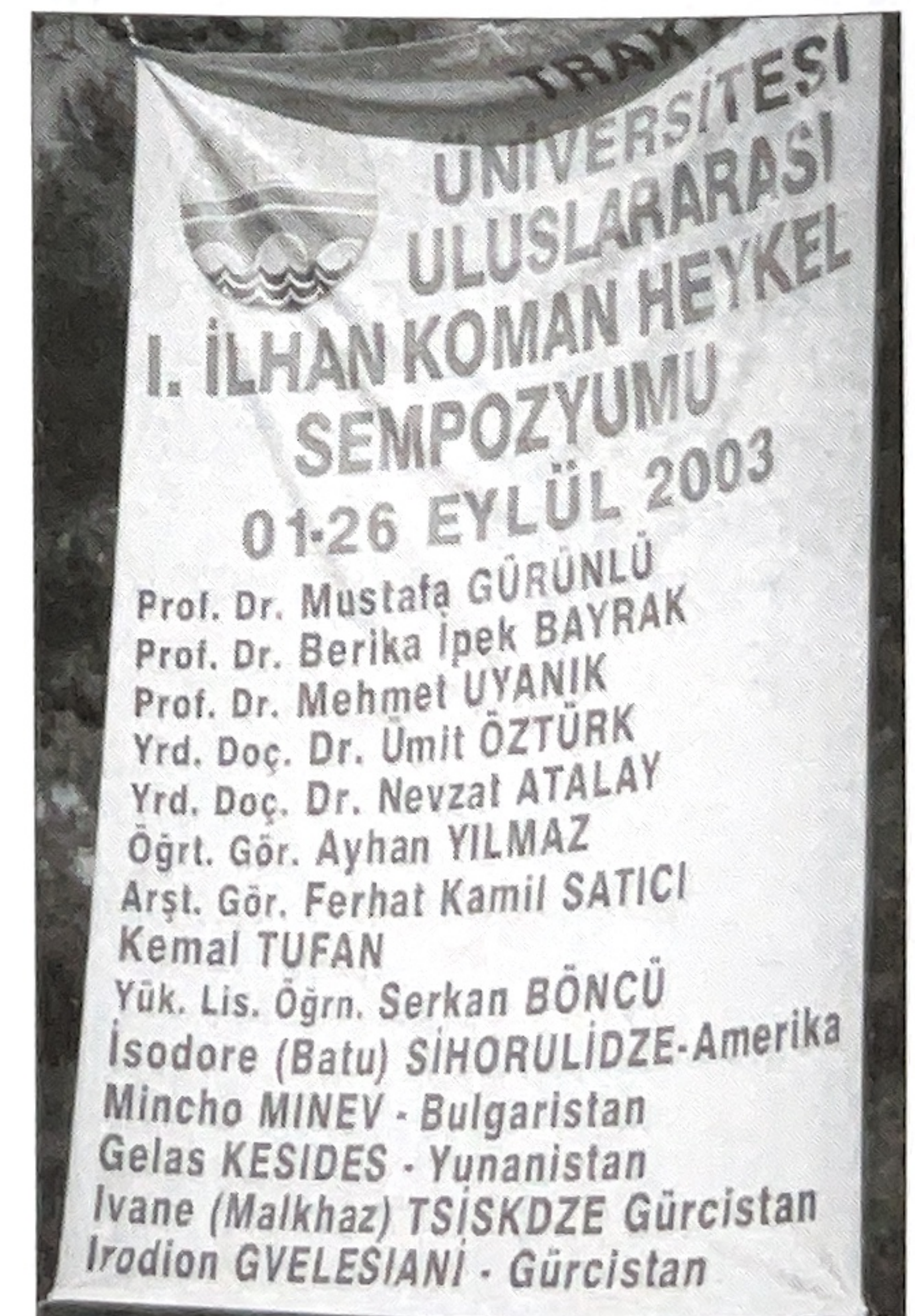
“Türkiye’de heykel sanatının tarihi çok eskilere dayanır, hem de çok yenidir.

Geleneksel sanatlarımız içinde yer alan taş işçiliğinin özgün örnekleri Anadolu’nun pek çok yöresindeki cami, medrese, kervansaray gibi mimari eserlerin cephelerinde bugün de tüm görkemiyle ayakta durmaktadır. Çağdaş Türk heykel sanatının gelişimi 1883 yılında kurulan Sanayi-i Nefise Mektebinde resim bölümünden sonra açılan ve sadece erkek öğrencilerin kabul edildiği heykel bölümü ile başlamaktadır. Heykel sanatının gelişimi ülkemizde çok yavaş olmakla beraber Cumhuriyet döneminde Ulu Önder Atatürk’ün ilke ve inkılapları ışığında çağdaşlaşma düşüncesi ile hız kazanmıştır. Türk heykel sanatının gelişiminde ve yaygınlaşmasında özellikle Atatürk heykel ve anıtlarının ayrı bir önemi vardır” dedi.

Rektör Prof. Dr. Osman İNCİ, sempozyuma ilişkin şu bilgileri verdi:

“Ülkemizin 20. Kuruluş Yıldönümü etkinlikleri çerçevesinde, geçtiğimiz yıl Çağdaş Resim ve Heykel

müzemizde uluslararası bir resim sempozyumu düzenlenmişti. Bu yıl ise uluslararası bir heykel sempozyumu düzenlendi. Sempozyuma katılmaları için yurt içinden ve yurt dışından mermer çalışması yapan belirli sayıda heykeltıraş davet edildi. Bu sanatçılarımızdan 9’u yurt içinden, 5’i yurt dışından olmak üzere toplam 14’ü sempozyuma katılacaklarını bildirdiler.

İlhan Koman'ın heykeli, kızkardeşi Gönül Dilan (Koman) ve T.Ü. Rektörü Osman İnci tarafından açıldı

Ayrıca Prof. Dr. Mustafa Görünlü tarafından da İlhan Koman büstü yaptırılacak. Sempozyum 26 gün süreyle devam edecektir. Sanatçılarımızın Üniversitemize bağışlayacakları eserler, Üniversitemizin değişik yerleşkelerine uygun şekilde konulacaktır. Taşın, mermerin nasıl sanat eserine dönüştüğünü gözlemlemek isteyen halkımızı ve sanatseverleri gece ve gündüz devam edecek sanat çalışmalarına, sanat ve sanatçı söyleşilerine bekliyoruz" dedi.

Edirne Valisi Fahri Yücel; "Anadolu'da taş işlemeciliğinin örneklerine rastlamak mümkün. Cami, medrese gibi yapılarda ve Osmanlı mezarlarında taş işlemeciliğinin en güzel örnekleri yansıtılmıştır. Az sayıda bulunan bu eserlerimize sahip çıkmak hepimizin görevidir. Trakya Üniversitesi yine bu konuda önemli bir sorumluluğu daha üstlenerek heykel sanatının gelişimine ve Edirneli değerli

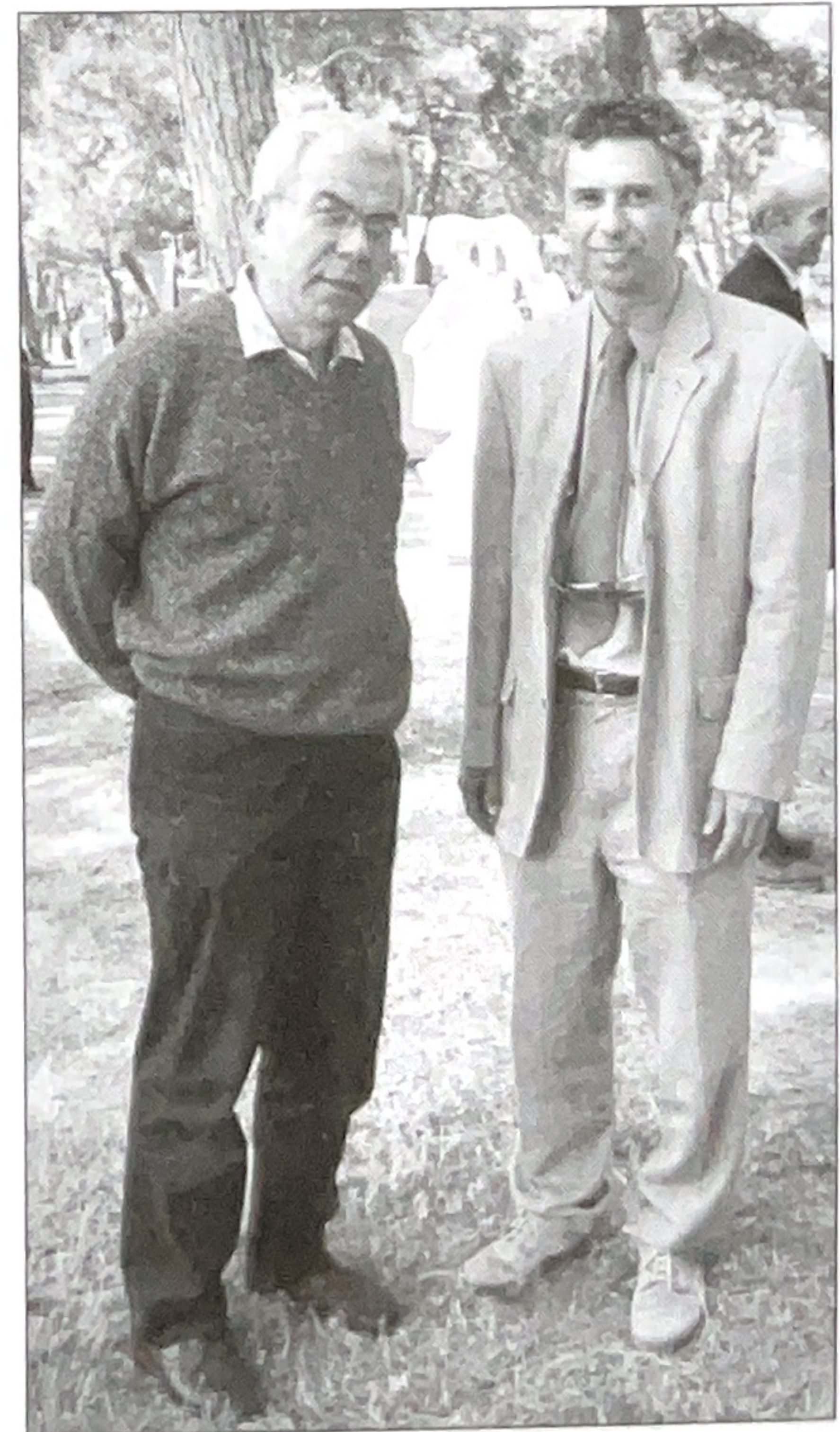
heykeltıraşımız İlhan Koman adının yaşatılmasına katkıda bulunmuştur. Koman Ailesi'ne ait olan tarihi eve sahip çıkma çalışmalarımız devam ediyor. Ve eğer Trakya Üniversitesi buranın tahsisini üstlenirse orijinal yapısı korunarak geleceğe aktarılması mümkün olacak. Sempozyumun Üniversitemiz ve ilimiz adına başarılı geçmesini diliyorum" dedi.

KİMLER KATILDI?

İlhan Koman Sempozyumu'na şu sanatçılar katıldı: Prof. Dr. Mustafa Görünlü, Prof. Dr. Berika İpek Bayrak, Prof. Dr. Mehmet Uyanık, Yrd. Doç. Dr. Ümit Öztürk, Yrd. Doç. Dr. Nevzat Atalay, Öğr. Görevlisi Ayhan Yılmaz, Arşt. Gör. Ferhat Kamil Satıcı, Tufan Kemal, Yüksek Lisans öğrencisi Serkan Böncü, Isodore (Batu) Sihorulidze (Amerika), Mincho Minev (Bulgaristan), Gelas Kesides (Yunanistan), Ivane Tsisledze (Gürcistan), Irodion Gvelesiano (Gürcistan)

VE AÇILIŞ...

Heykeltıraşlar 25 günlük süre içinde ortaya çıkardıkları heykelleri bir açılış töreni sonrasında sergilediler. Açılış T.Ü. Rektörlüğü'nün daveti doğrultusunda Edirne Vali Yücel, Koman Ailesi, Konuklar ve basın mensupları tarafından ilgi ile izlendi.

İlhan Koman'ın ilk eşinden oğlu Ahmet Koman da (sağda) sergi açılışındaydı

KIRKPINAR'IN 73 YILLIK ZURNASI SUSTU...

Hayatı Kirkpınar'da zurna çalmakla geçen Osman İrmisit önce jübile yaptı sonra mesleğe 'tövbe' etti... Mesleğe 88 yaşında veda eden Osman Usta tövbe etme nedenini şöyle açıklıyor: "Tövbe etmezsem öbür dünyada kemiklerim bile zurna çalar"

Adı Osman İrmisit. 88 yaşında. Kirkpınar'ın 73 yıllık zurnacısı. Geçtiğimiz günlerde belki de Türkiye'de ilk kez bir zurnacıya düzenlenen bir törenle 'jübile' yaptı ve mesleğe veda etti. 15 yaşında çalmaya başladığı zurnasıyla bir ömür geçirmiş Osman Usta. Tarihi Kirkpınar çayırında görev yapan en eski usta. Ancak yaşlılık ve sağlık problemleri nedeniyle artık mesleğini icra edemez duruma gelince bırakmaya karar vermiş. Üstelik bir zamanlar tomarla para kazandığı mesleğini bırakmaya karar verdiğinde beş parasız.

Osman Usta, mesleğini icra ederken ayrı bir zevk aldığını söylediği Kirkpınar'la söze başlıyor : "Kirkpınar'da pehlivanlara davul - zurna çalmaya başladı-

ğımızda iki davulcu, iki de zurnacı görev yapardı. O zamanlar Kirkpınar'ı Kirkpınar ağaları organize ederdi. Yani parası olanlar ağa olur, güreş ve şenlikleri onlar finanse ederdi. Sonra görüldü ki, böyle olmayacak. Devlet işe el koydu. Kirkpınar'ı belediyeler düzenlemeye başladı. Kirkpınar çayırında bu kez 20 davul, 20 zurna çalmaya başladık. Kirkpınar'da zurna çalmanın tadı farklıdır."

İrmisit, 73 yıllık meslek yaşamında Türkiye'de gezmediği yer kalmadığını, yurtdışında da bir çok ülke gördüğünü belirtiyor. Bu kadar yoğun ziyaret ve turnelere rağmen para kazanamadığını belirten 88'lik müzisyen "Ülkede ayak basmadığım yer kalmadı. Yurtdışına 100 paraya giderdim,

40 parayla geri dönerdim. 30 yıl önce elime zurnamı alırdım, işe diye çıkardım, 2-3 ay sonra evime gelirdim. Herkes beni işe çağırırdı. Ama fazla paraya işe gitmezdik. Mesela 2 buçuk liraya işe gittiğimiz zamanlar olurdu. Bu paraya ancak bir - iki bardak çay içilirdi. Şimdi gençler para kazanıyor. Bu işi biz çıkardık, gençler yesin" dedi.

Cumhurbaşkanlarının zurnacısı

Meslek yaşamı boyunca bir çok devlet büyüğüyle karşılaştığını kaydeden İrmisit onlarla ilgili anılarını da şöyle anlatıyor:

"Dönemin Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk, Turgut Özal, Kenan Evren ve Süleyman Demirel'e zurna çaldım. Onlarla yemek yedim. Şimdi ise çok kötü durumdayım. Yaşlandık diye bizi sevmiyorlar. Zamanın Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın katıldığı bir eğlenceye ben halkoyunları ekibimi götürdüm. Rahmetli Özal, bize (hadi arkadaşlar) diyerek sofrayı gösterdi. Biz yemeğe başlamadan kendisi de başlamamıştı. Yine başka bir hatıram; Edirne Orduevi'nde zamanın subaylarından birinin oğlunun sünnet düğününde çalışıyordum. Bu sırada Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk geldi.

Ben kendisinin geldiğini görünce çalmayı bıraktım. Korutürk bana (devam et) dedi. Bir süre sonra Korutürk'ün koruması gelerek (Sayın Cumhurbaşkanımız seni çağırıyor) dedi. Ben de (Eyvah, bir hata mı yaptık) diye korktum. Korutürk'ün yanına gittiğimde, Korutürk bir eliyle elimi tutarken diğer eliyle de omuzumu sıvayarak (Yaşın kemali bulmuş, müzisyenliğin de güzel. İhtiyacın nedir?) diye sordu. Ben de etraftaki kalabalıktan utandığımdan biraz da korktuğum için (Sağlığınız efendim) diye cevap verdim. Korutürk, bana üç defa ihtiyacımı sordu. O zamanlar iyi para kazanırdım. Hep öyle gidecek zannettim. Şimdiki aklım olsa bugünleri düşünerek davranırdım."

"Zurna çalmak gönül işi"

Repertuarında binlerce parçası olduğunu kaydeden İrmisit, "Müşterim benden ne isterse ben onu çalardım. Eğer çalamadığım parça olursa öğrenmeye çalışırdım. Öyle ki, müzik rüyalarım girerdi. Gece uykumdan kalkar eksik çalacağım yerleri tamamlardım. Bu iş gönül işi. Gönül olmayan bu işi yapamaz" diye konuşuyor.

Okuma yazma bilmediğini ve ailesinde de kendisinden başka müzisyen bulunmadığını belirten İrmisit, kendisinin de müziği dinleye dinleye öğrendiğini söyledi. Son zamanlarda mahalledeki düğünlere gittiğinde bazı genç müzisyenlerin kendisini gördüğünde elini öptüğünü belirten İrmisit, "Bazen genç müzisyenlerden parça istiyorum, çala-

mıyorlar. O zaman çok üzülüyorum. Gözlerim doluyor. Hemen oradan kaçıp evime geliyorum. Benim ekmeğimi yemeyen esnaf yoktur. Birçok çırağım var" dedi.

"Tövbe şart"

Kendi 'jübile'si belki Türkiye'de ilk kez bir zurnacıya yapılan jübile özelliğini taşıyor. Osman Usta bundan çok memnun. Ancak mesleği bırakmanın yetmediğini de belirtiyor: "Rahatsızlığım nedeniyle zurna çalamıyorum. Ciğerlerimden, böbreklerimden rahatsızım. Onun için mesleği bırakıyorum. Bana jübile yapmalarına çok sevindim. Meslekten tövbe ediyorum. İnsan bu meslekten tövbe etmezse, öbür dünyada bile müzik çalar. Öldükten sonra kemiklerim bile zurna çalar."

Eşini yaklaşık 5 ay önce kaybettiğini ifade eden İrmisit şöyle devam ediyor :

"Şu anda çok kötü durumdayım. İlaçlarımı alamıyorum. Param yok. Kendime yemek yapamıyorum.

Devletin benim gibi müzisyenlere yardım etmesi gerekiyor. Benden sonraki genç müzisyen kardeşlerimizi güvence altına almalıyız. Kültürümüzü yaşatmak, müziğimizi geleceğe taşımak için müzisyene güvence şart. Benimde yardıma ihtiyacım var. Devlet büyüklerimizden yardım elini uzatmalarını istiyorum. Yürürken zorluk çekiyorum. Gözlerim de iyi görmüyor."

"İyi müzisyen değilsen bahşiş yok"

Yedi çocuğu, 35 torunu olduğunu belirten İrmisit, torunlarının çocuklarını da gördüğü için mutlu olduğunu söylüyor. İrmisit, düğünlerde veya eğlencelerde bahşiş toplamak için iyi müzisyen olunması gerektiğini ifade ederek, "Eğer müşterinin istediği parçayı çalamazsanız bahşiş alamazsınız. İçkili bir toplantıda isteyen bahşiş verir, isteyen vermez. Ama müşterinin istediği parçayı iyi çalarsanız bahşişinizi de alırsınız" diye konuştu.

ALPER YAZOĞLU'NDAN YÖRE'YE MEKTUP

Sayın Ayhan Tunca;

Yayınlamakta olduğunuz YÖRE dergisinin ilk sayısından itibaren abonesiyim ve büyük bir merakla ve hazla okuyup takip ediyorum.

Bir "Edirne Sevdalısı" olmamın ve elimden geldiğince bu "Şehirler Sultanı'na" hizmet ediyor olmamın bunda önemli bir payı var. Ağa'lık yaptığım ilk yıl, yani 1991'de Edirne Vali'si Sayın Ünal Erkan'dı. Bu değerli Valimiz'in başlattığı çalışmalarla Edirne'de yok olmak üzere olan pek çok tarihi esere sahip çıkıldı, onarımları yapıldı. Şüphesiz ki, bu çalışmaların başlatılmasındaki en büyük çaba yine değerli tarihçi ve yazar Oral Onur'undu. Bir köy kabristanına benzeyen, Sarayıçi'ndeki Balkan Şehitliği'nin, yeniden yapılıp, onarılmasına büyük bir içtenlikle destek olduğum gibi, Kıyık semtindeki Amcazade Hüseyin Paşa Çeşmesi'nin onarımını da üstlenerek aslına uygun olarak yaptırmıştım. Yarısı yıkılmış, adeta bir çöplük haline gelmiş olan bu tarihi çeşmemizi suyu akar halde, Edirnelilere, özellikle Kıyıklılara teslim etmiştim.

Bu yapılanları bir çok kimse önemsemeyebilir. Ama ben zaman zaman karşılaştığım Kıyıklılar'ın, "Ağam, çeşmemizin suyu akıyor, Allah senden razı olsun. Teşekkür ediyoruz" diyenlerin karşısında çok mutlu oluyorum.

Saygıdeğer Oral Hocamız da büyük bir duyarlılık göstererek, üzerinde "Bu çeşme kitabenin çeşmenin duvarlarına yerleştirilmesini sağlamıştı. Bilvesile Oral Onur hocama

*Kirkpınar ağalarından
Alper Yazoglu*

YÖRE dergimizin 27-28-29-30, sayıları fevkalade ve yerinde bir çalışmayla "Edirne'de Çeşmeler ve Su Çalışmaları" konusunu ele alarak önemli bir kültür hizmeti sundu. Dergiye göz gezdirirken doğal olarak Amcazade Hüseyin Paşa Çeşmesi'ni bulup okuduğumda ziyadesiyle üzüldüğümü ve şaşırdığımı itiraf etmeliyim.

Çünkü; dergide yer alan çeşmelerden örneğin; Hatip Çeşmesi'nin Bezirgan Hacı Mehmet Efendi tarafından onarıldığı, Yahya Bey Çeşmesi'nin 1996 yılında Vakıflar tarafından onarıldığı bilgileri yazılı olmasına rağmen, Amcazade Hüseyin Paşa Çeşmesi'nin tarafımdan onarıldığı bilgisi yer almamıştı. (Bilgisine yer verilmemişti.)

Sayın Tunca; sevhen mi yoksa kasıtlı mı yapıldığını pek anlayamadığım bu hatanın düzeltilmesi için gerekli hassasiyeti göstereceğinizden eminim.

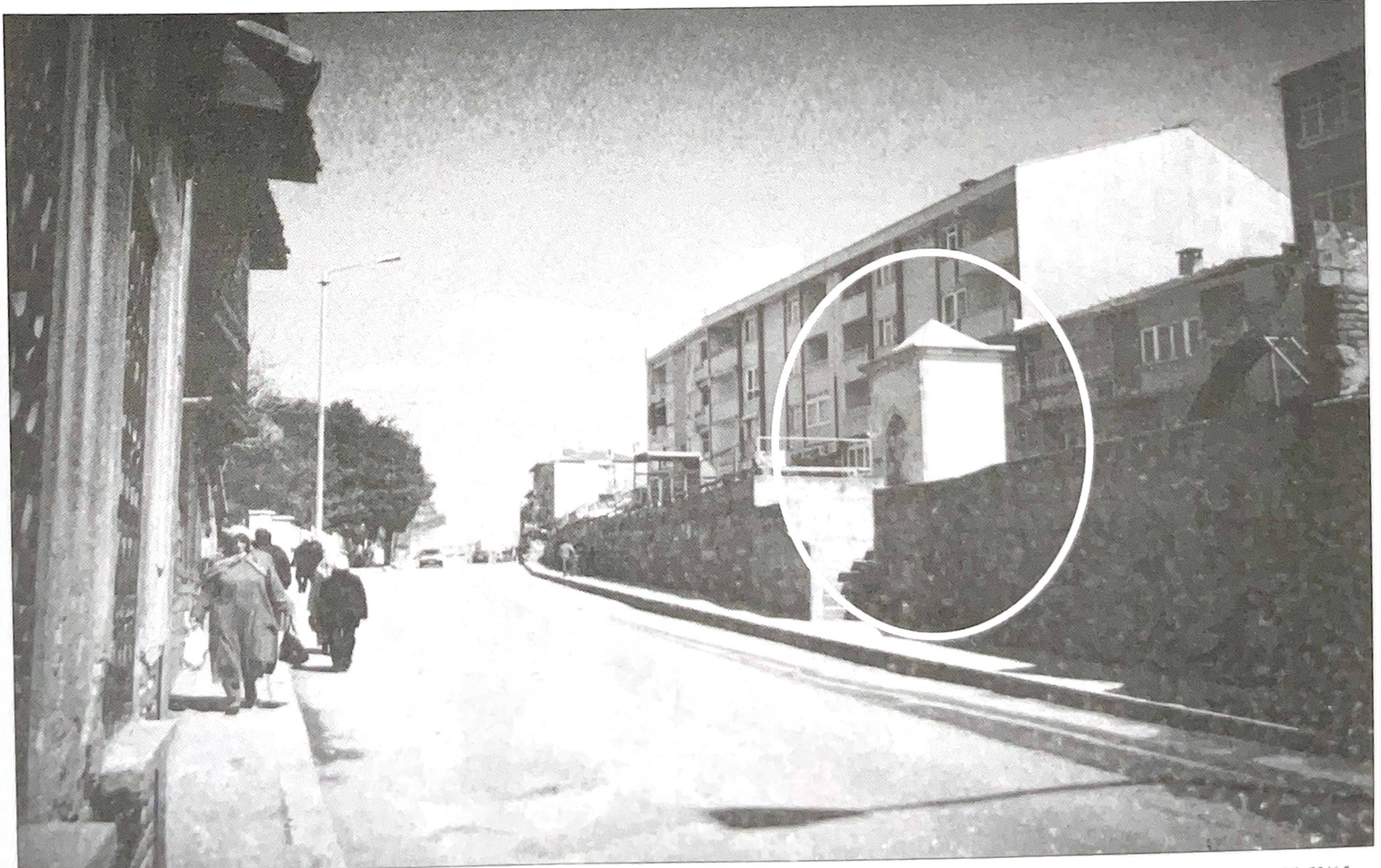
Çeşmenin yer değiştirmesinden sonra, Oral Hocam'ın yaptırdığı mermer kitabenin de yerine konulmamış olduğunu üzüntüyle öğrendim.

Bu konuda da ilgilerinizi bekliyor, şahsınızda tüm Edirne'ye selam ve sevgiler yolluyorum.

25 Ekim 2003 İstanbul Alper Yazoğlu
Saygılarımla

1991-92-93 Kırkpınar Ağası

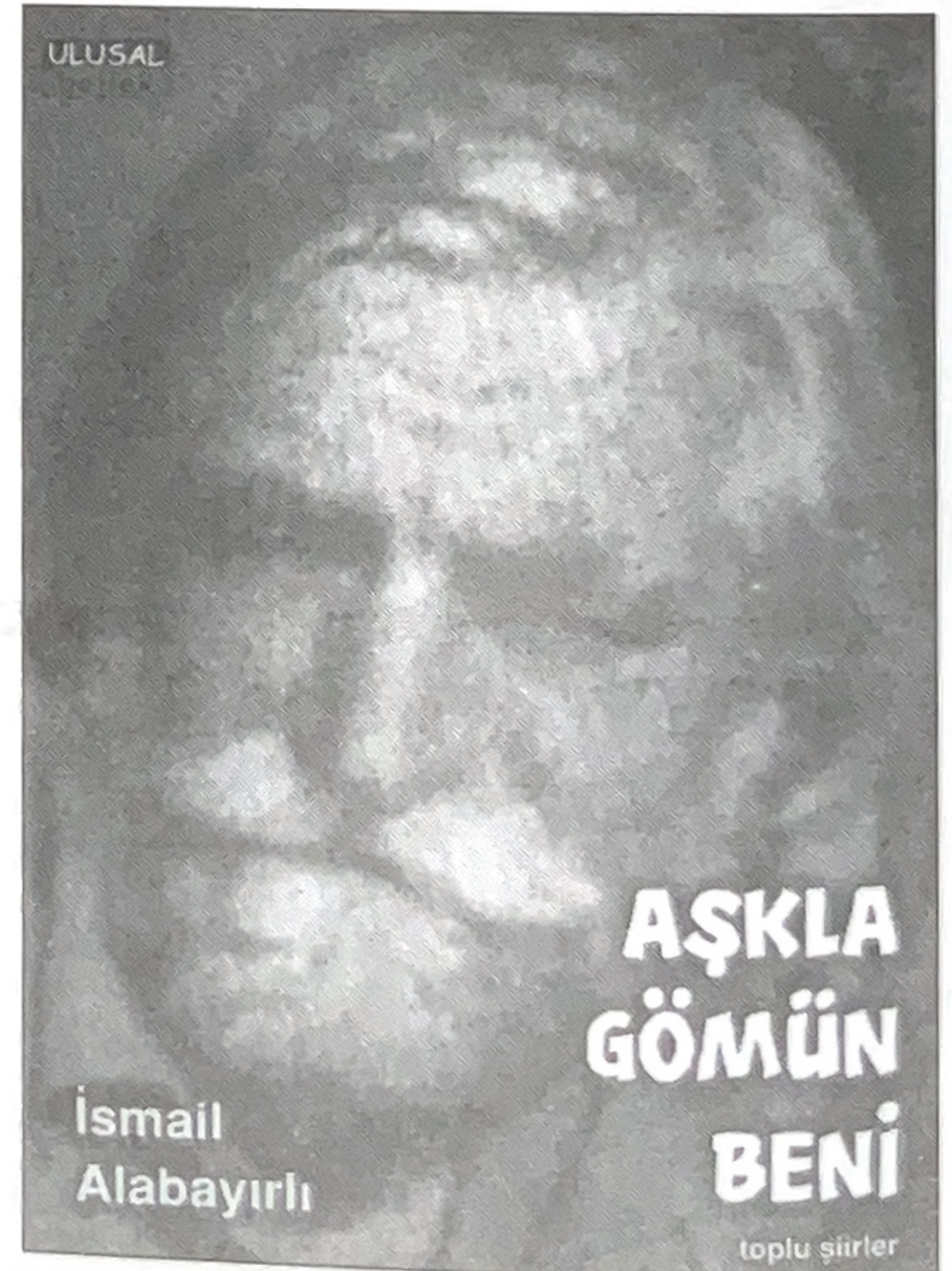
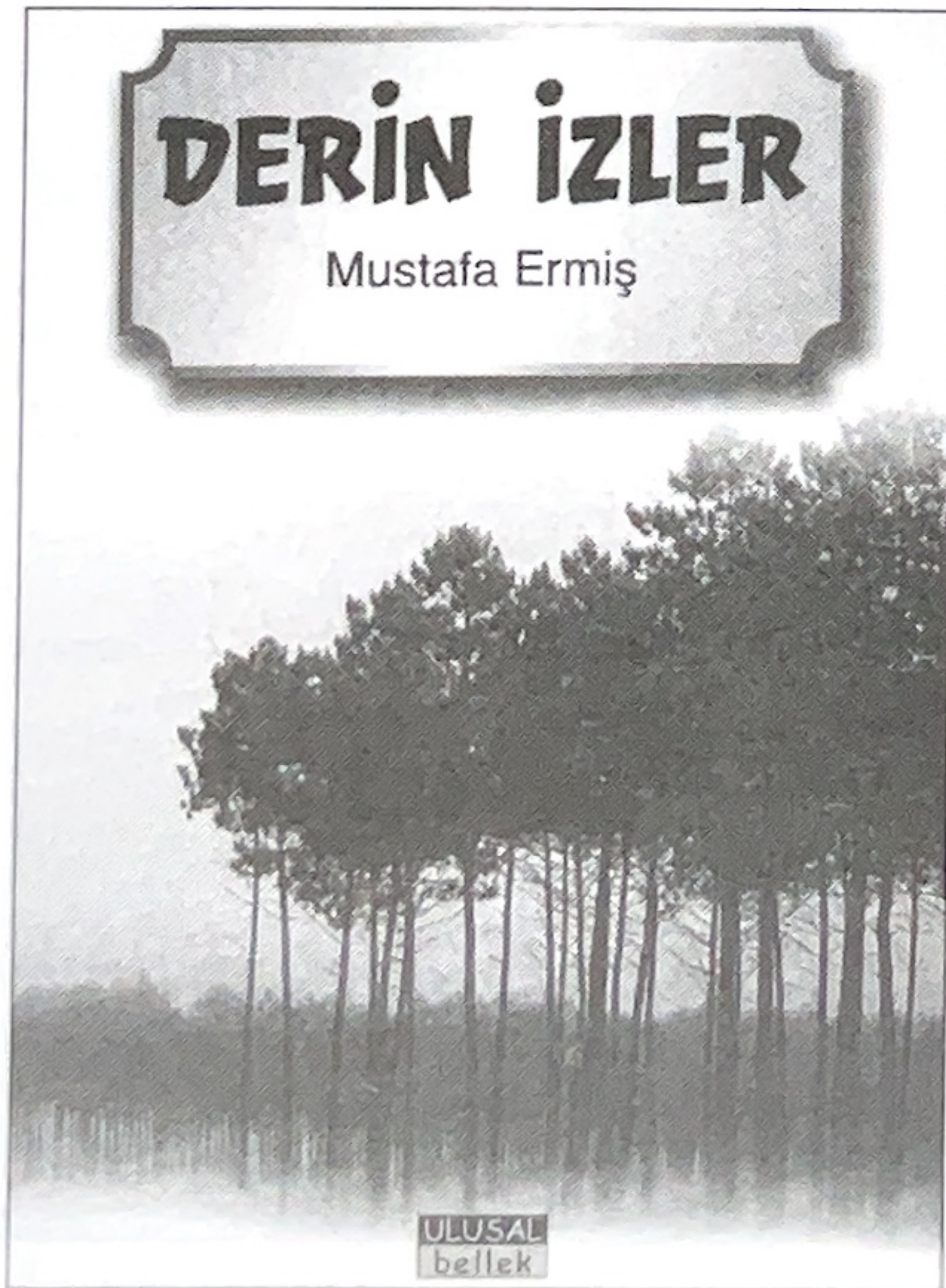
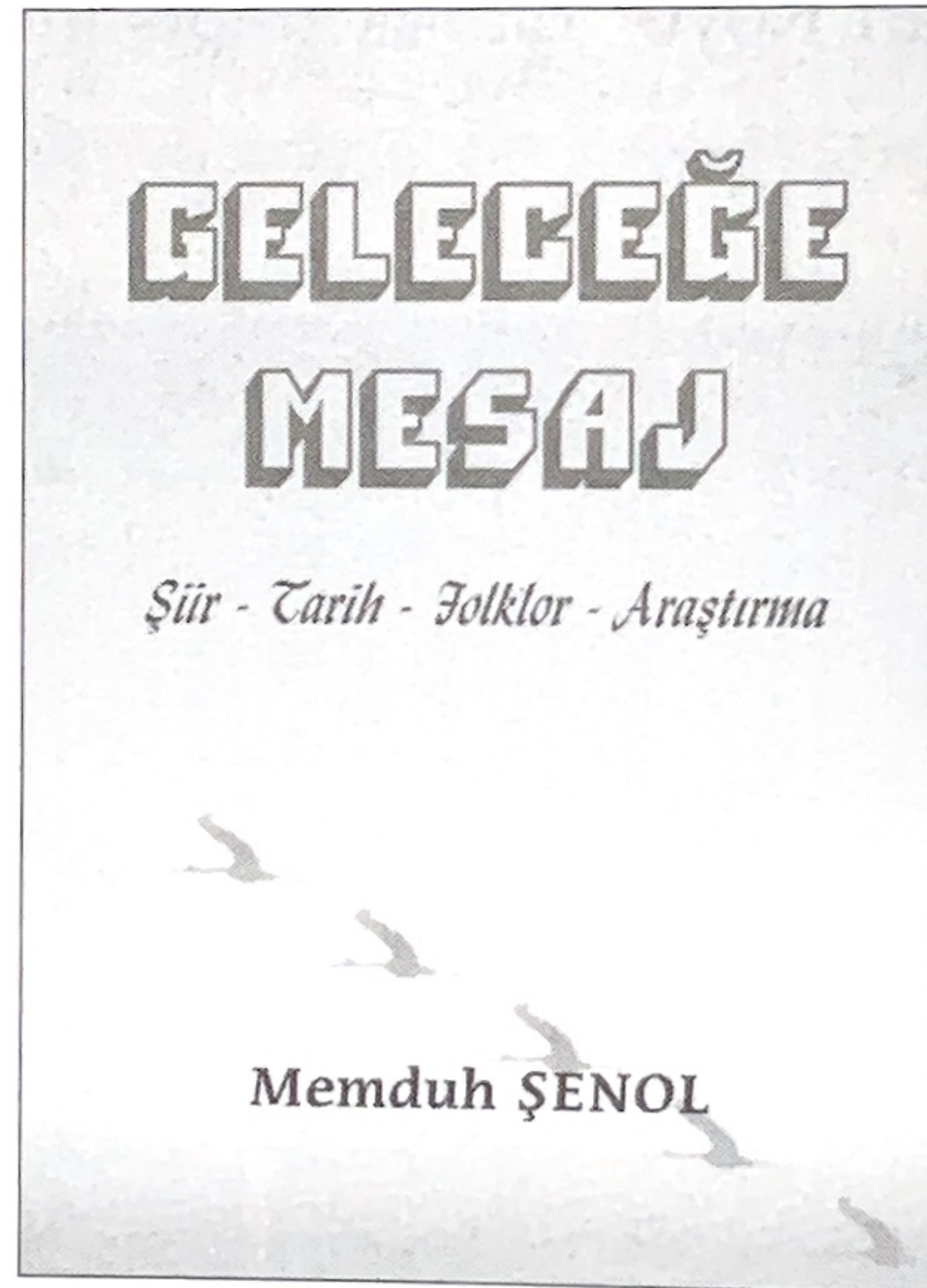
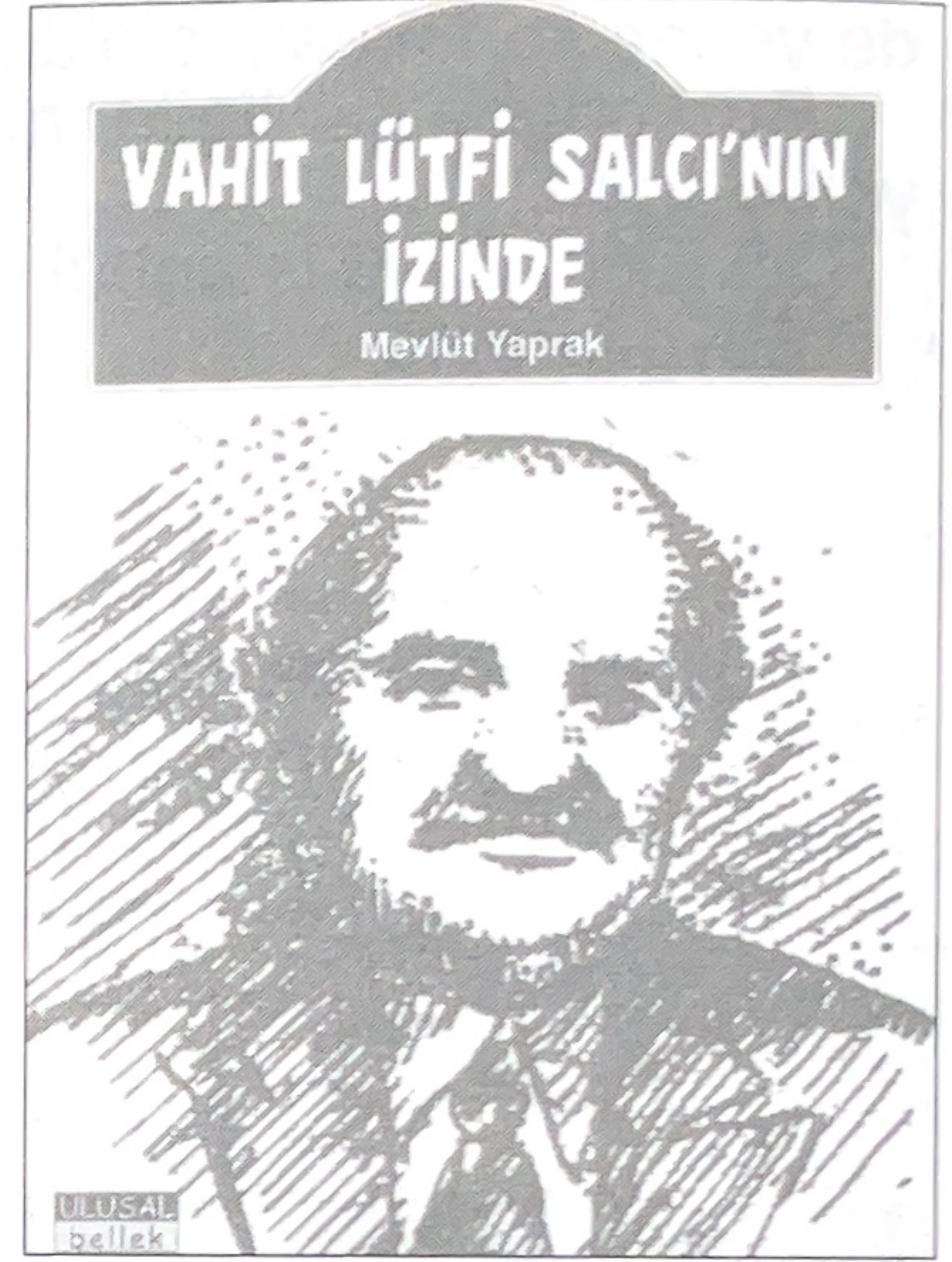
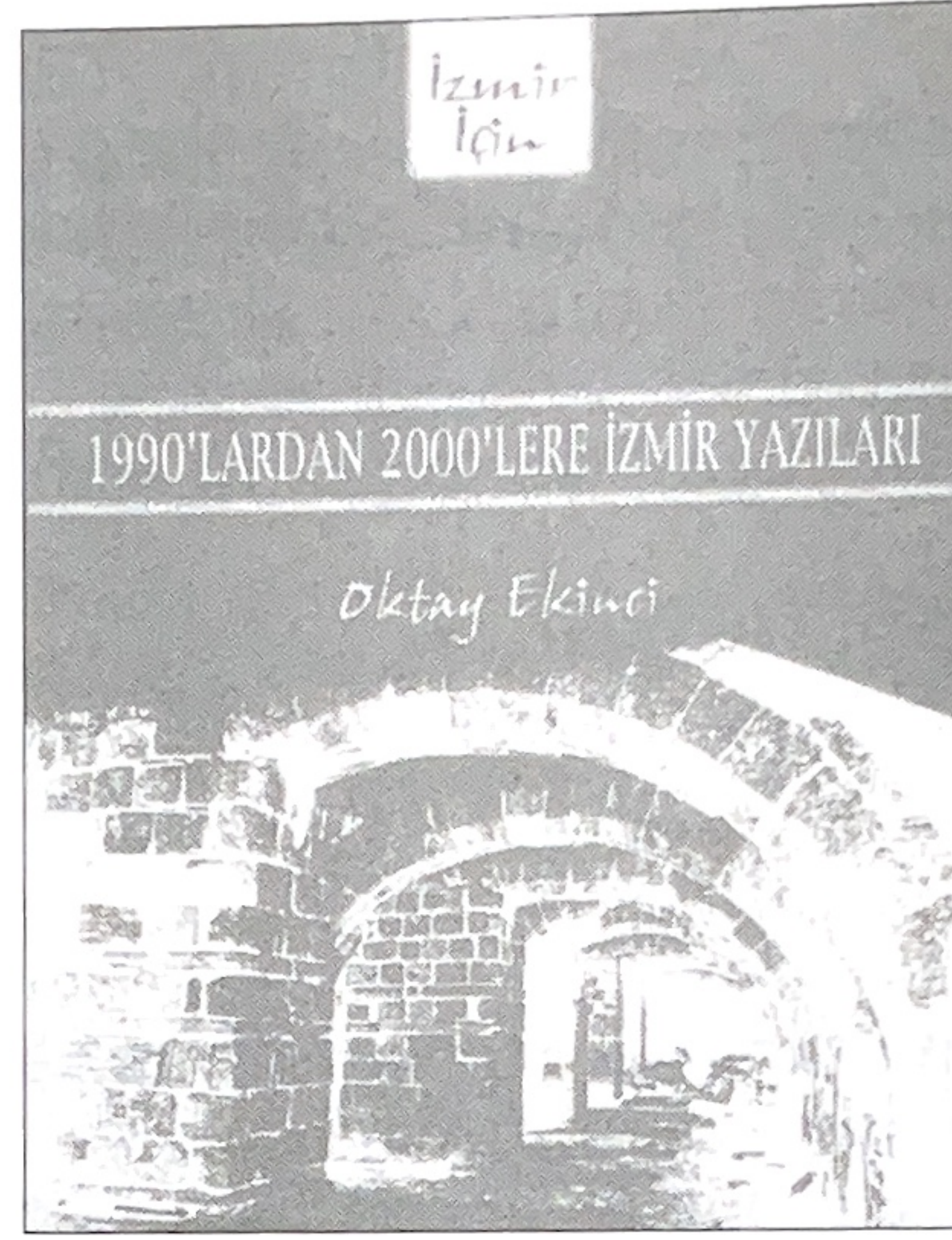
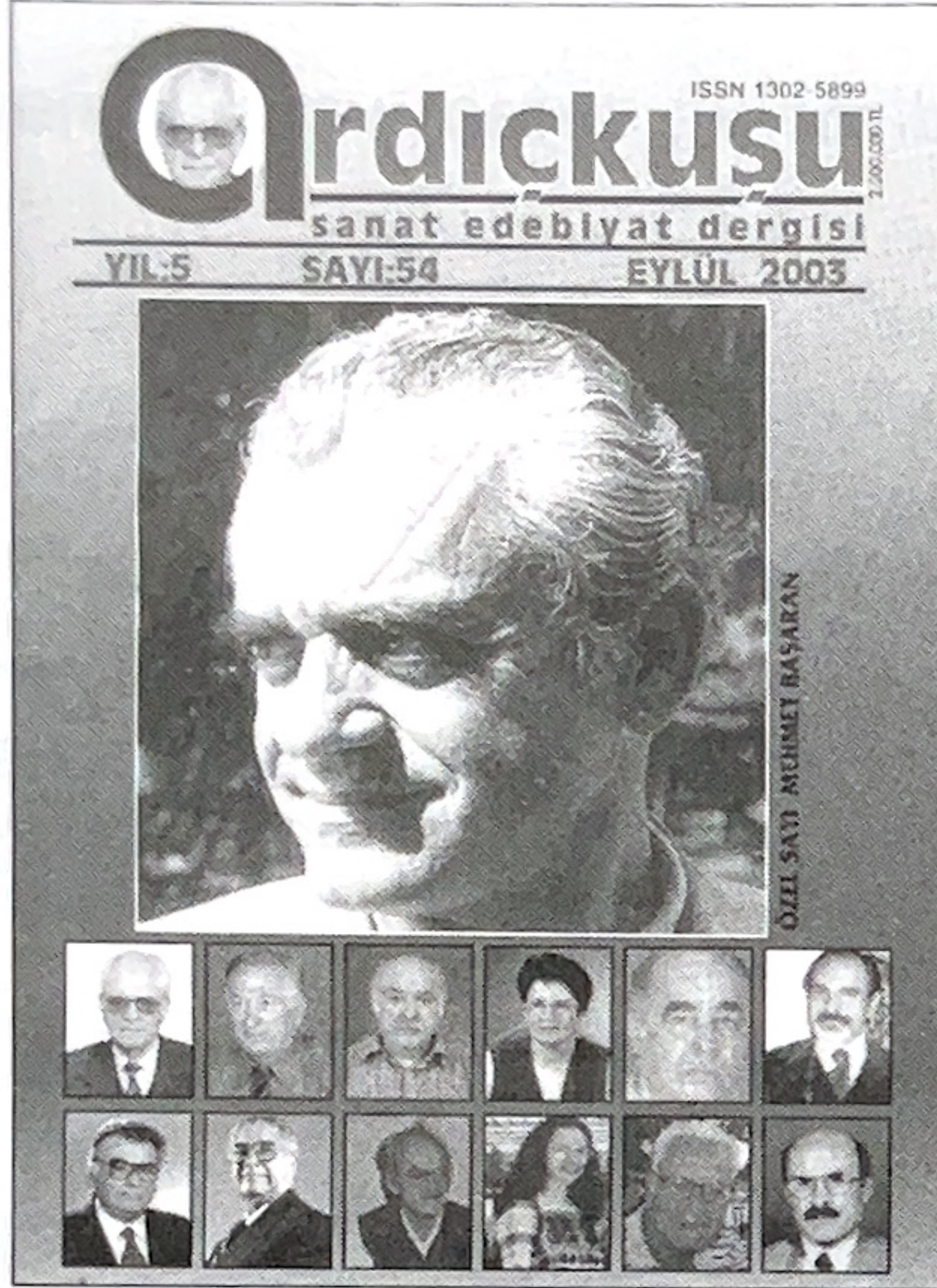
Not: EDİRNE'de Tarih, Kültür, İnanç, Turu isimli değerli çalışmalarınızda "Koyunyeri Köyü" diye geçen Kel Aliço'nun köyünün adı; 1997 yılında ziyaret ettiğim İpsala Kaymakam'ından yaptığım istek ve belirttiğim görüş üzerine gerekli işlemler tamamlanmış ve köyün adı "Aliço Pehivan Köyü" olarak değiştirilmiştir. Bilgilerinize sunarım.

Kıyık Yolu'ndaki tarihi Amcazade Hüseyin Paşa Çeşmesi'nin yukarıdaki mektupta belirtildiği gibi; onarım kitabesinin üzerine konulmadığı tespit edilmiş ve konuya ilişkin mektup Edirne Haber Gazetesi'nde de yayınlanarak eksikliği giderilmesi yönünde bir çağrı da çıkarılmıştır. yöre

yöre'YE GELENLER...

YÖREMİZDE ÇIKANLAR...

Edirneliler'in Ramazan Bayramı'nı kutlar sağlık ve mutluluklar dileriz

MELEK ANNE
SERAP BARSHAY
Is Yerlerine Paket Servisi - Özel Gün Partileri
Kahvaltı - Pastalar ve Tatlılar
Gözetim - Yöresel Ev Yemekleri
Çiğ Börek - Çorba
Katmer - Mantı
Alipaşa Çarşısı Arkası
Maarif Cad. No: 18
Kaleiçi - EDİRNE
Tel: 213 32 63

CAHİT OPTİK
Aymur İşgöndiren
Optisyen
Şube: Sarıçesme Mah. Çukurcesme
Sok. Şimşek 66 Apt. No:11 EDİRNE
Tel: (284) 212 72 62
Hizmet Usta İş Merkezi No:15-16
Tel: (284) 212 71 39 - 213 11 60
Fax: (284) 225 18 93 EDİRNE

Yolların Başpehlivani

Volkan

Turizm

Son Model Mercedes Benz INTROURO RHD'ler ile keyifli yolculuklar...

Terminal / Bilet Satış ve Kargo Ofislerimiz

Edirne Otogarı PERON NO. 12-13

(0284) 226 00 60
Orduevi Karşısı
(0284) 212 10 23
Saraçlar Cad. PTT Karşısı
(0284) 213 26 67
Zübeyde Hanım Cad. Üniversite Karşısı
(0284) 213 17 55
Ağaçpazarı Taşhan Hotel Altı
(0284) 213 76 62
Süloğlu
(0284) 311 33 94

Büyük İstanbul Otogarı PERON NO. 110

(0212) 658 08 52 - (0212) 658 19 00
Avcılar
(0212) 590 84 42
Şehremini
(0212) 633 31 80
Gaziosmanpaşa
(0212) 616 71 72
Sefaköy
(0212) 426 18 04
Taksim
(0212) 252 63 73

Harem Otogarı PERON NO. 23

(0216) 553 39 92
Kadıköy Yazıhanesi Rıhtım Cad.
(0216) 336 99 25
Beşyüzler
(0216) 617 18 87
Cennet
(0216) 580 75 18
Beşiktaş - 1
(0216) 258 90 15
Beşiktaş - 2
(0216) 258 70 18